Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF,
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1,00 GBP

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

27. III 1992. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIV ● ЦЕНА 130 ДИН. ● БРОЈ 2100

Веровали или не!

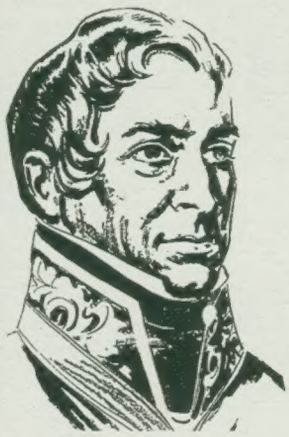

СЕР ТОМАС БРИЗБЕЈН

(1773 - 1860)

КОЈИ ЈЕ СЛУЖИО У БРИТАНСКОЈ ВОЈСЦИ 70 ГОДИНА, УМРО ЈЕ У ПОСТЕЉИ У КОЈОЈ ЈЕ И РОЂЕН. ЗА 87 ГОДИНА, КОЛИКО ЈЕ ЖИВЕО, У ИСТОЈ ПОСТЕЉИ СЕ НАШАО САМО 2 ПУТА – НА РОЂЕЊУ И САМРТИ.

ПЕБИ САЛАС

ИЗ МОНТЕРЕЈА У МЕКСИКУ, У 51. ГОДИНИ УСПЕО ЈЕ ДА ПОДИГНЕ ТЕГ ОД 40 КИЛОГРАМА 100 ПУТА ЗА САМО 15 МИНУТА И 10 СЕКУНДИ.

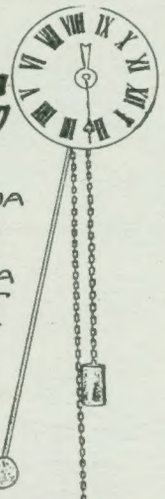

ЧАСОВНИК

СТАР 550 ГОДИНА, ВЛАСНИШТВО ЏОНА СПРЕЈА ИЗ ОНТАРИЈА (КАНАДА), ИЗРАЂЕН ЈЕ ТАКО ДА ЈЕ КАЗАЉКА КОЈА ПОКАЗУЈЕ САТЕ НЕПОКРЕТНА, А ОКРЕЋЕ СЕ БРОЈЧАНИК.

ТЕЛЕ СА 6 НОГУ

ОТЕЛИЛО СЕ НА ИМАЊУ ФЕЈ МИДЛМИС ИЗ МАДРИДА У ДРЖАВИ ЊУЈОРК (САД).

Руска царица Ана

(1693 - 1740) КОЈА ЈЕ ВЛАДАЛА ОД 1730 - 1740, НИКАДА СЕ НИЈЕ КУПАЛА. ЛИЦЕ И ТЕЛО ПОВРЕМЕНО ЈЕ ПРЕМАЗИВАЛА БУТЕРОМ.

ледене погаче

ОГРОМНЕ КРУЖНЕ САНТЕ ЛЕДА ПРЕЧНИКА 36 МЕТАРА МОГУ СЕ ЗИМИ ЧЕСТО ВИДЕТИ КАКО СЕ ВРТЕ НА ВИРОВИМА РЕКЕ ОТАВЕ (КАНАДА).

МАЧКУ

СА СИМЕТРИЧНОМ ШАРОМ У ОБЛИКУ СРЦА ИМА ГОСПОЂА САНТ БЕЈ ИЗ ЊУЈОРКА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● **најзгоднији за држање рачунар произвела је америчка компанија „Зелко индастриз": у њега је не само уграђена добра електронска шема већ му је и тело направљено по мери руке – још прикладнији држак, још паметнији облик и распоред дугмади и на крају ту је – и исти такав компјутер на коме је све постављено супротно, као у огледалу, намењен левацима.**

●●● **за педесетогодишњи јубилеј јапанске фирме „Тојота" подигнуто је брдо од камења које је стигло из свих земаља које увозе аутомобиле „тојоту".**

●●● **пре пуне три године познати совјетски астролози Тамара и Павел Глоба предвидели су овакву будућност перестројки: она ће се завршити 1994. године. Критична ситуација биће 1992. када ће се ствари или потпуно променити или ће доћи до диктатуре. Пар је иначе у своје време предсказао велике поплаве у Великој Британији и догађаје у Румунији, прецизирајући три дана пре Чаушескуове смрти да би председник „могао да оде на онај свет и против своје воље". За крај Павел је и самом себи хладно предсказао кратак животни век.**

●●● **мед благотворно делује на нервни систем, циркулацију, варење, лечи прехладу, доприноси дуговечности, а и врло је хранљив: у 100 грама меда има 320 калорија. Узгред, да би сакупила**

ову количину меда, пчела мора да слети на 10.000 цветова.

●●● **боца, бачена у лето 1990. у таласе Тихог океана са острва Ванкувер, Канада, после 10 месеци нађена је на 30.000 миља даље, на плажи у Намибији (Атлантски океан). На основу брзине познатих океанских струја научници су израчунали да би овај пут морао да траје готово целих 20 година. Закључак: или су у питању неке непознате струје или нечија шала?**

Илустровао: Зоран Петканић – Петкo

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

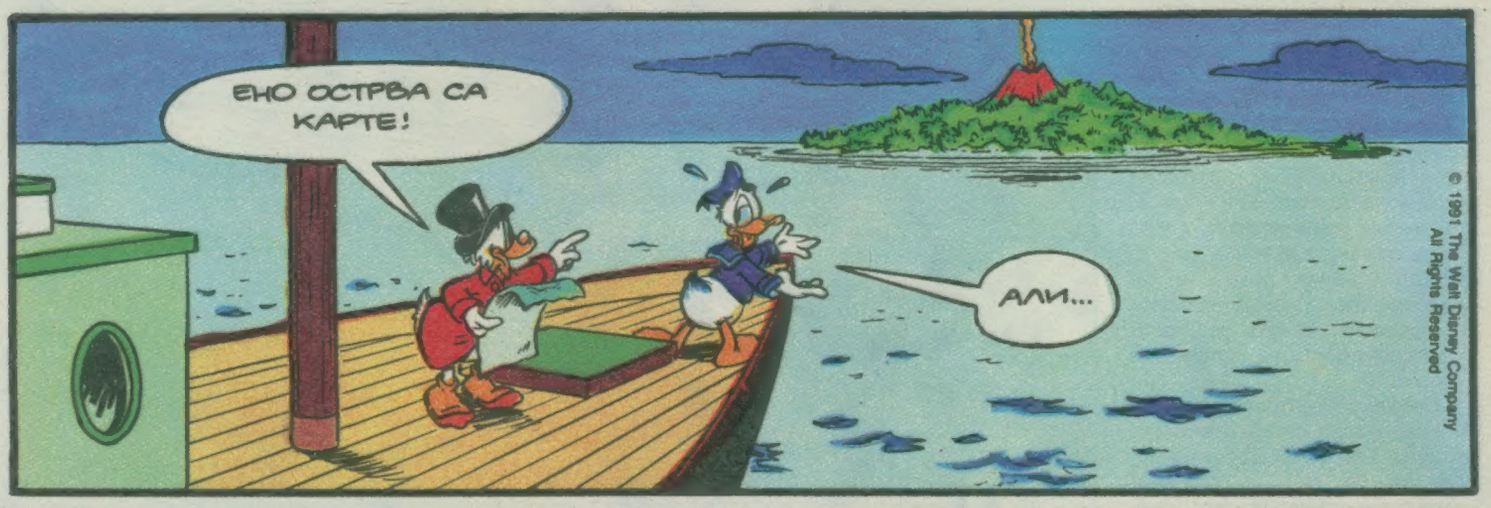

© 1991 The Walt Disney Company
All Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate

ДАНАШЊА ПРИЧА ИЗ ОНОГ РАТА

ЛАСТЕ ВИШЕ НЕ

Тромесечна Сара је неутешно плакала. Над збегом у пећини под Дурмитором већ су се чуле цокуле казнене експедиције. Прво се јавио један глас избеглих, а онда хор: „Удави то дијете! Удави!" Мила Полексић, мајка, ћутала је...

Све ратне приче исказане у мирно време личе једна на другу. На граници су могућег, могуће једино у зло доба. Ово је једна од њих. Дуго се провлачила као гласина: сви знају све, а кад потражиш аутентично сведочење, нико да те упути на праву адресу.

А прича је, укратко, изгледала овако:

У једном збегу, за време Другог светског рата, тамо испод Дурмитора, мајка је, да би спасла 50–60 људи скривених у пећини, удавила своје дете...

(Грчка је простором далеко, античка трагедија још даља, временом.)

Није баш уобичајено да новинар у овом листу открива начин на који је стигао до приче. Овај изузетак је, чини се, оправдан. Тек, трагајући годинама за мајком из приче, потписник ових редова успео је да сазна да је мајка која је удавила своје дете да би спасла збег мајка његовог професора српског језика и књижевности из основне школе.

Сусрет између професора и ђака након скоро тридесет година био је вероватно налик на сва слична сретања. Урамљен причама од јуче. Онда се ђак пресвукао у новинара. Професор – сведок, уз сва долична извињења, одбио је да сведочи. Још мање да мајку зове за сведока. Разлог једноставан и оправдан: мајка је целу породицу заветовала да, док је она жива, породична тајна остане – тајна.

Недавно је, у осамдесетој години, мајка умрла. И новинар више није био само ђак, професор је морао да постане сведок. Такав је договор био.

У даљем тексту, у првом лицу, говори Богољуб Полексић, син Миле Полексић. Мајке.

Смех из колевке

Не умијем да говорим о својој мајци. Страх ме је да нећу рећи оно што осјећам, а још већи да ћу као син, можда, негдје претјерати... Али да не дангубимо, морам прије свега да ти кажем неке основне податке, неке називи детаље који су претходили том догађају.

Моја мајка се као сасвим млада, безмало дијете, ако је судити по данашњим мјерилима, удала за мог оца Богића. Из сиротињске куће стигла у богату, господску. А народ је већ тада умио да каже, оно кад се диже здравица: „Дабогда ви дјеца била писмена на Полексиће!" Шест кољена Полексића су сви, изреда, били писмени. Слали разгледнице с Оксфорда.

И мајка ми, шта ће, тек невјеста, крене да учи да чита и пише. Снаја је Полексића. Онда још биле и задруге. У нашој кући више од двадесеторо чељади. Она најмлађа. Чардак, кулу смо имали. Причало се да је ту и Бајо Пивљанин волио да заноћи. А село Мокро, гдје смо живјели, најљепше. Кад у јуну крене цвијеће, не може се то ријечима рећи. Има пуно вода, извора – отуд, ваљда, и име Мокро – и можеш пјешачит и два сата а да не наиђеш на камен. Горе, изнад, намргођени Дурмитор и Војник. Ми оаза у тој пустолини.

Отац ми Богић путар био. Угледан. Дјед Димитрије, човјек кога су сви поштовали. Изгубио ногу у Првом рату, дрвену му ставили некакви мајстори.

Мајци је породица била изнад свега. Увијек у сјенци а ваздa присутна гдје затреба. Уз бригу о цијелој задрузи, пазила и нас четворо: старијег ми брата Славка, те двије млађе сестре Олгу и Милосаву... Онда је стигао рат. Онај Други, како га зовемо...

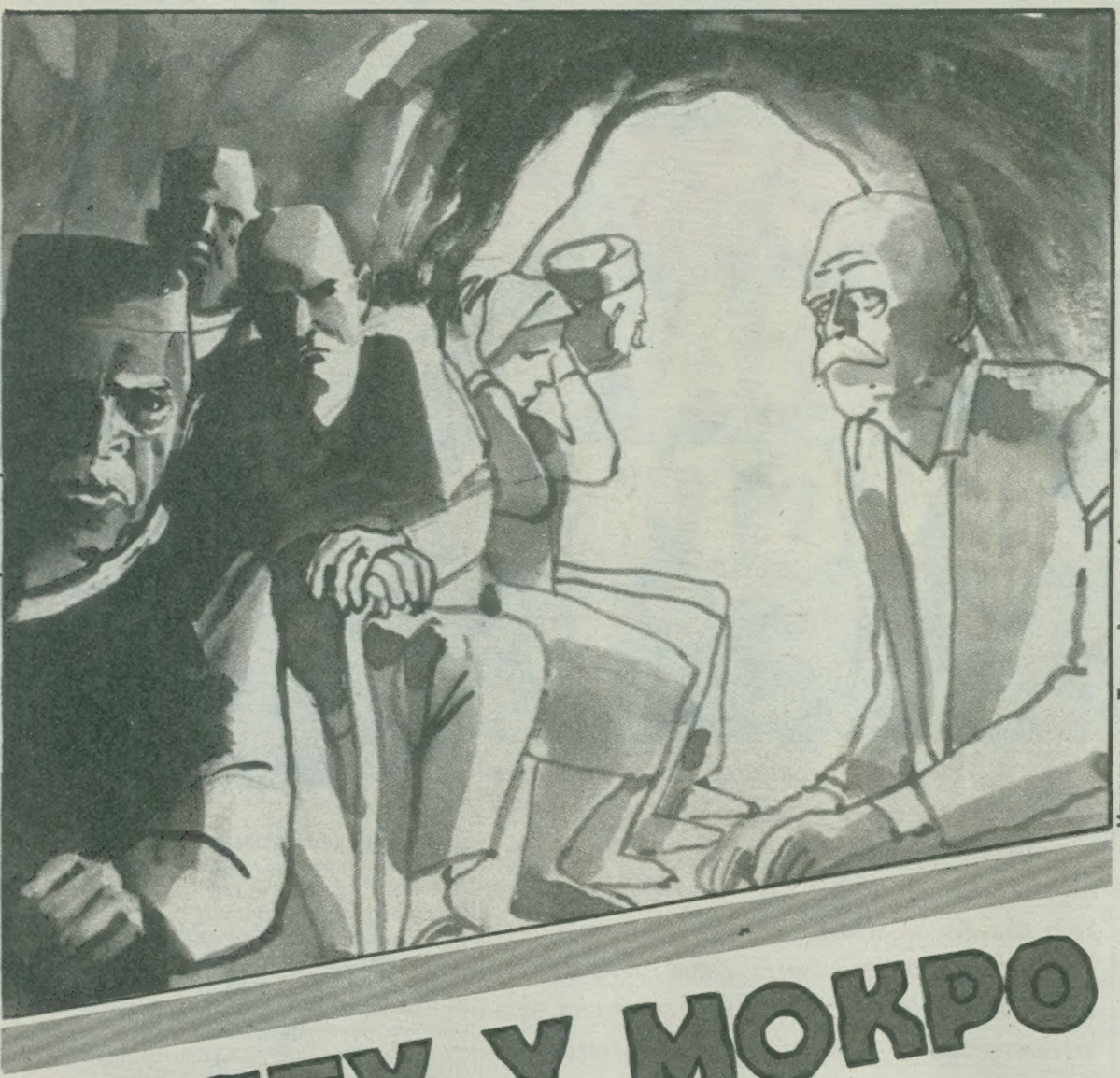

Илустровао: Брана Јовановић

СЛЕЂУ У МОКРО

Неком игром случаја Мокро је било поприлично поштеђено... Све до почетка јуна 1943. Послије Пете офанзиве од Никшића преко Крнова, оне заравни тамо, кренула њемачка казнена експедиција. Пали и убија све на шта наиђе. А нигдје неке наше јединице да прискочи у помоћ. Отац ми у Шавнику, у Команди мјеста, брат Славко, дванаест година, негдје на неком положају. У селу, у нашој кући, дјед Димитрије и мајка са четворо нас: ја десет година, Олга седам, Милосава три а Сара, звали смо је Беба, тек три мјесеца, у колијевци. Како је то створење умјело да се смије!

Деда уме да плаче

Чувао сам овце поискрај села кад, било је око подне, чујем мајку. Чудно, зове ме да одмах дођем. Потрчим, кад тамо код куће галама. Њемци. Ваља одмах у збјег. Сви понешто узели у руке. Мајка упртила колијевку са Саром на леђа, а Милосаву за руку. Олга и ја пред њом. За нама, поскакујући на оној дрвеној нози, и дјед Димитрије.

Бјежимо горе у пећину поизнад села. Добро је скривена, не види се одоздо, а кад си горе цијело ти Мокро ко на длану. Већ је неколико пута послужила, сасвим успјешно, кад смо бјежали пред врагом. Било је унутра, за овакве случајеве, и кожуха и још којекаквих потрепштина. Да се преживи док опасност не прође.

Угурало се нас педесет-шездесет унутра. Придружили се и неки рањеници и избјеглице из других мјеста. Све дјеца, жене и старци. Таман смо се смјестили, кад одоздо из села галама, пуцњава. Стигла казнена експедиција. Иду од куће до куће, претражују и, пошто нигдје никог нема, из бијеса пуцају у врата и прозоре.

Пред мрак упалише прву кућу. И то нашу, највећу. Гледамо и ћутимо. Ја отишао до дједа који је сједио на улазу у пећину и смјестио му се у крило. Он ме погледа по коси и видим да му рука дрхти. Погледам га, а он плаче. Плаче мој дјед. Никад га прије нијесам видио да плаче, нијесам могао да замислим да мој дјед умије да плаче. Каже ми: „Дјед ти плаче, а? Тешко ми је, мој буљубаша (тако ме је звао), тешко... Али ништа. Трипут сам дизао кућу и опет ћемо. Још већу и љепшу, а?"

Гори Мокро, пламенови би да се са звијездама надгорњавају.

Пређутасмо ту ноћ у пећини. Мајка нас замотала у кожухе. Малу Сару често доји, а она се, сита и задовољна, само смије. Некако тихо, готово безгласно, као да зна да је смијех сада забрањен.

Ево вам! Просто вам било!

Сунце тек што је одскочило тамо од Војника, кад ето ти гласа с улаза у пећину: „Ево Њемаца? Иду вамо..."

Срећом по збјег, ова пећина се у дну, отвором не већим од једног метра, настављала на другу, ова опет на трећу. Знали су то отприје старији људи па су баш ово мјесто изабрали за скровиште. Провукосмо се сви, један по један, у ону другу пећину. Заосташе једино дјед Димитрије и сестра ми од стрица Станислава.

Згурили се у полумраку и ћутећи ишчекујемо. Чујемо гласове, све ближе. Цокуле звече по камењару. Ушли су у пећину, ону прву. Ваљда неће примијетити отвор према нама?! Гласови, па љутите псовке поплашише и слијепе мишеве. Ми се још више скупили, покрили главе рукама. Видим, назирем кроз полутаму, како мајка диже Сару из колијевке и привија је уза се.

Одјекнуше пуцњи. Један па други. Дјед и Станислава нијесу са нама, остали су у првој пећини. Поновише се пуцњи, рафали. Нека зрна, на чудесан начин, рикошетом, стигоше и до таванице изнад нас.

Сара се, ваљда, први пут како је памтим, заплакала. Тихо па све гласније. Само што се не зацени. Мајка покушава да је умири љуљајући је и шапћући јој. Онда је доји. Први пут Сара одбија сису. Плаче. У првој пећини се гласови за тренутак утишаше. Ваљда ослушкују откуд плач долази.

Један старији човјек поред мене, не сјећам се више који, каже, полушапатом: „Удави, Мила, дијете!" Мајка га престрављена погледа. Моја Сара, моја Беба, никако да се умири. Чини се да њен плач одлијеже до неба. Чујемо све ближе гласове из прве пећине. Олга и Милосава грчевито се ухватиле мајци за сукњу. Ја се, поиздаље, скаменио.

Онај човјек поново каже: „Удави то дијете, Мила." Прикључи му се још неколико гласова. Хор. Неким потмулим, језивим шапатом понављају: „Удави! Удави!"

Угнездиће се оне

Боже, како је моја Сара плакала. Сад већ чујем и безгласне јецаје Олге и Милосаве. Хор наставља: „Удави! Удави!" Топот цокула све ближи. Ту су. Онда моја мајка рече, сјећам се тога добро, првом до себе: „Ево вам је, ви је удавите. Просто вам било!" Хор је замукао. Цокуле само што нису стигле до улаза у пећину гдје смо ми...

Сара никако да престане. Плачем и ја. То нико не чује и не види. Осјећам само како ми се у уста сливају потоци сланкасте текућине. Не смијем ни да погледам мајку. Страх ме је да не примијети

моје сузе. Мушко сам. Овдје сам најстарији мушкарац од Полексића.

Мајка Мила и даље, безуспјешно, покушава да превари Сарин плач трпајући јој сису у уста. И поново хор: „Удави! Удави!" Мајка све чвршће стеже Сару уз дојку. Плач је сад испрекидан. Тишина све дужа. И онда мук. Сара више не плаче. Мајка је и даље држи, као да је дои.

Неразговијетни гласови из пећине се врте у круг. Све су слабији. Умирили се и слијепи мишеви. Само се у неком крају пећине ритмично слијежу звукови капања воде са таванице.

Након читаве вјечности, кад је тишина већ почела да боли, неко упали шибицу. Њемци су отишли. У том трептају изненадне свјетлости успијевам да видим да је Сара у колијевци. Преко ње везена покривка. Ускоро крећем у прву пећину. Ваља нам даље, преко Војника, у сигурнији збјег. Посљедњи излазимо. Без колијевке. Питам мајку: „А Беба?" Чујем: „Нека је, заспала је, доћи ћемо по њу!"

У пећини видим дједа Димитрија. Миран. Чак му и они велики бркови и даље стоје усправно. Преко руке му лежи Станислава. У полумраку не видим крв. Мајка ме хвата за руку. Пожурује...

Послије неколико дана мој отац је све троје сахранио у пећини. Неколико година касније све троје смо сахранили у заједничкој гробници Полексића у Мокром. Мајка више никад ником, бар да ја знам, није поменула Сару, моју Бебу. Знам само да је тада, а имала је тридесет и двије године, из пећине изишла потпуно сиједа...

Брат ми Славко и ја, уз помоћ свакојаких стручњака, ево већ педесет година покушавамо да вратимо ласте у Мокро. Направили смо им мноштво гнијезда. Ниједна, до данас, није слетјела, бар да предахне. А било их је до 1943, памтим, да нијеси поштено могао да се нагледаш чистог неба. Доћи ће оне опет, знам ја...

* * *

Бележник ове исповести-сведочанства накнадно се присећа да професор Богољуб Полексић, без обзира што је то било у обавезном наставном програму, никада није у VII и VIII разреду основне школе тражио од нас ђака да анализирамо песме попут „Стојанке, мајке Кнешпољке" Скендера Куленовића и „Херојеве мајке" Бранка Ћопића. Ни писмени задатак, уобичајен на ту тему, нисмо имали. ***Петар Милутовић***

Хоће ли риболовци изменити свет?

УХВАТИ ПА ПУСТИ!

Међу љубитељима риболова широм света све је присутнија наоко чудна филозофија која многим њиховим колегама, и не само њима, личи готово на лудило: све, баш све уловљене рибе, од ситних кедера до џиновских ајкула, пажљиво се скидају са удице и – враћају у воду

Да је неким случајем неупућен посматрач гледао призоре који следе, или не би веровао својим очима или би истог часа једноставно закључио да учесници тог необичног догађаја нису баш при чистој свести. Све се одиграва на атлантској пучини, надомак обала Ирске, у септембру прошле године.

Камера уместо тигања

Један од чврстих, специјалних штапова причвршћених за ограду чамца прво се лагано затресао, а тренутак затим силовито савио: риба је у дубини зграбила мамац, скушу нарочито припремљену само за то. Најближи риболовац је дохватио штап, хитро га повукао према себи и тако је почела дуга, напорна и изнад свега узбудљива борба с плавом ајкулом, оличењем снаге и брзине. Због тих особина ова океанска лепотица је и те како омиљена међу риболовцима који маштају о истински незаборавном доживљају.

С муком и знојећи се, риболовац је више од пола сата пажљиво намотавао на чекрк изузетно јаку најлонску струну на чијем се крају бесомучно трзала ајкула. Настојао је да тај двобој траје што дуже: тако ће овај непоновљиви риболовачки ужитак, многима сасвим несхватљив и стран, достићи свој врхунац, а риба ће истовремено да се умори и лако савлада.

Кад је ајкула најзад привучена сасвим уз чамац и кад се указала на површини, сви присутни су по ко зна који пут осетили искрено дивљење према лепоти и снази те заносне рибе. И опет су се уверили да њихов риболов није онај уобичајени и често тако мучни лов и убијање, кад човек недвосмислено показује сву своју себичност, суровост, па чак и – глупост. Јер, момци у овом чамцу су веома пажљиво подигли рибу на палубу, као да им је у рукама беба, а не опасна ајкула, да би јој затим помоћу специјалних рукавица и клешта извадили удицу из чељусти. Онда је уследило обавезно фотографисање с уловом за успомену, а затим је ајкула, такође веома пажљиво, враћена у воду, на слободу, у плави бескрај океана, који НИКО не сме да јој одузима, као ни сам ЖИВОТ.

Све је изведено зачуђујуће брзо, вешто и увежбано: изван воде, у ваздушној, њој потпуно страној средини, риба не сме да се мучи, и цели овај подухват мора да се обави без шокова и могућих повреда. И следећих неколико ајкула које су уловљене, а било је тешких и до стотину килограма, одмах је враћено у воду. Риболовцима су као својеврстан трофеј остали снимци, незаборављај и изнад свега осећај да нису учинили никакав злочин према природи, њеним законима, неопходности и лепоти.

Људи који су вратили у воду већ уловљене ајкуле, дарујући тако себе уживањем, а њих животом, чланови су једног од све бројнијих риболовачких клубова у свету који су из основа изменили однос према улову, а самим тим и према природи. Они се више не држе древног и опште-

Јесте убица, јесте да њена појава изазива језу, али ако буде и ухваћена на удицу – биће ипак пуштена

прихваћеног гесла „Ухвати па пусти" – које представља врхунац спортског духа, морала и племенитости. Уловљена риба се, дакле, само фотографише или сними камером и неозлеђена враћа у воду. Не баш уобичајено, зар не?

Можда и следећи примери имају и те како везе с покретом „Ухвати па пусти".

Пецање у школи

Енглези са својим традиционалним и пословичним односом према природи, ма како то просечном Европљанину понекад личило и на претеривање, могу да се подиче и тиме да ће, највероватније први на свету, увести у основне школе предмет – спортски риболов. Чак три хиљаде школа у овој земљи заинтересовано је да малишани у њима уче и науче све о риболову. Али, остварење ове замисли не тече баш глатко. Невоља је у томе што Национално риболовачко удружење (NFA) има само осамнаест добровољаца који су спремни да током припремне кампање за увођење овог предмета у школе подучавају учитеље. Наиме, учитељи би и сами најпре морали да науче све о врстама рибе, риболовачкој опреми и прибору, мапама земље, односно терена за риболов, саветима о личној сигурности и, наравно, дозволама, а све ово илустровано слајдовима. Урађен је и нарочит приручник само за учитеље риболова. Судећи према овоме, ускоро ће многе девојчице и дечаци у Енглеској на крају школске године моћи да се похвале како су и не баш лак предмет као што је риболов знали за петицу.

Неки од њих сигурно ће прихватити начело „Ухвати па пусти", поготово што су савесни Енглези, пазећи на све, утврдили и то да лоша храна коју риболовци бацају у воду може, на пример, изазвати код шарана обољење бубрега и јетре. Зато се риболовцима препоручује да не бацају превише кукуруза кад њиме примамљују рибе да непоједена зрна не би трулила. У Енглеској постоје и нарочити спискови намирница од којих смеју да се праве мамци јер неки састојци, као што је, рецимо, кикирики, веома штете здрављу риба.

Али, и спискови и упутства били би готово без смисла да се не поштују. А како је прави риболовац и истински џентлмен, он у прибору носи и специјална клешта за вађење удица из уста шарана, брзо и безболно, баш као код вештог зубара! Не користи мередов, мрежу за прихватање улова, са грубим чворовима јер они оштећују крљушт и скидају драгоцени заштитни слој слузи. Чак и при неизбежном фотографисању енглески риболовац обавезно придржава стомак уловљене рибе пошто су костур и унутрашњи органи шарана прилагођени за живот у води: кад се нађе напољу, Земљина тежа врши велики притисак на њих што дводи до тешких оштећења.

Истина, многима све ово може да изгледа смешно и сасвим у складу с раширеним мишљењима да Енглези понекад знају и да претерају, па било то и обично пецање, али прича која следи само је наоко смешна. Пре би се рекло да је трагична, тим више што је њен главни „јунак" – наш човек.

Живећи и радећи у Шведској, човек се зажелео мало риболова и свеже рибе, али на „свој" начин. Данима је, идући на посао и враћајући се кући, посматрао у једном језеру дивне, крупне пастрмке како слободно пливају. Да чудо буде веће, никада и нигде на језеру није видео човека са штапом или мрежом.

То историја не памти

Не желећи да дангуби са штапом или да се мучи са мрежом, наш чова је једноставно набавио експлозив и без много размишљања бацио га у језеро с пастрмкама.

Експлозија је направила прави помор, „риболовац" је покупио ко зна колико риба (бирајући, наравно, оне крупније), а остале, број им се не зна, остале су да се беживотно беласају на површини кристалног језера дотад пуног живота.

Кад су људи открили мртве рибе, били су убеђени да се ради о тровању. Међутим, стручњаци су одмах установили да је рибама од експлозије пукао мехур, да су кости деформисане и да је у питању – злочин. Јавност се жестоко узбудила и полиција је успела да открије извршиоца.

И он и његови другови били су убеђени да неће избећи суд и робију. Али, уместо пред судију и у затвор, власти су нашег земљака послали – психијатру. Овај га је пажљиво посматрао неколико дана и отпустио с мишљењем да је човек сасвим здрав, само мало – примитиван. „Изгледа да је код њих на Балкану то народни обичај", био је до краја искрен овај механичар људских душа. „И слушај", посаветовао је на растанку зачуђеног динамиташа, „немој више правити глупости: ако хоћеш да пецаш – слободно лови, али без динамита и само тамо и онако како налажу риболовни прописи и обичаји".

У целој овој отужној причици можда је најзанимљивији податак да Шведска, земља Алфреда Нобела, проналазача динамита, у свом кривичном закону уопште нема забрану лова рибе динамитом: једноставно се сматра да тако нешто нормалном човеку не може да падне на ум. С друге стране, право је конзервативно, оно следи догађаје и људско искуство, а овакав догађај у шведској историји још се није десио! Нешто слично тешко може и да се догоди јер у овој земљи лудаци не могу да се домогну експлозива, а здрави људи и не пимишљају да га бацају у воду и њиме убијају, па биле то и рибе.

Уочи смрти славни Чехов је писао пријатељу: „У мојој бедној души сада нема ништа сем успомена на реку, удицу и караше".

Велики писац био је страствени риболовац, прави џентлмен на води. Једном приликом уловио је крупног јаза и одмах га вратио у воду говорећи: „Молим вас, опростите ми, Јазу Јазовићу. Видим да сте се забунили и случајно ухватили глисту намењену господину Карашу. Примите моје дубоко извињење и поздравите вашу жену и децу..."

Чехов испред свог времена

Због оваквог приступа риболову Чехов може да се сматра претечом данас веома раширеног покрета „Ухвати па пусти", а његов присталица може да буде свако коме је пецање пуко задовољство и ко не мисли само на себе, већ и на будуће генерације и људи и риба.

Стручни часописи доносе и основне савете како се риба најбезбедније враћа у воду.

За разлику од осталог, у риболову под заштитним знаком „Ухвати па пусти" користе се искључиво удице које при врху и на врату немају онај повратни језичак. Из употребе се сасвим избацује и великà кука којом се, пробадањем, прихватају веће рибе. Уколико је риболовац принуђен да употреби мередов, то мора да буде модел који на мрежи нема чворове.

Закачена риба нежно се прихвата руком и по могућности не вади из воде, а удице се ослобађа клештима или палцем и кажипрстом друге руке. Ако је удица запела сувише дубоко у ждрелу, струна се одсече, и то је што је могуће краће. Риба се стално држи окренута главом према воденој струји. Скоро увек она се опоравља врло брзо и исто тако нестаје у дубини.

Потпомогнут девизама „Не убиј" и „Риболов из забаве", „Ухвати па пусти" има највише присталица у САД, затим у Енглеској, Холандији, Белгији и Француској. Једноставно је непојмљиво да један енглески или холандски пецарош стрпа свој улов у торбу, однесе кући, испржи и поједе!

Страствени пецароши били су и готово сви савремени председници САД: у предизборној кампањи Американцима је и те како важно да ли будући први човек њихове земље воли да узме риболовни штап и оде на реку или језеро. Наравно, ту традицију поштује и Џорџ Буш, који каже „да нема спорта равног овом". У једном интервјуу, на питање шта за њега лично риболов значи, Буш одговара:

– Много више од обичног хватања рибе. За мене је риболов одмор, најчистије искључивање. Ја веома ретко понесем рибу кући, и тада само комад-два, а остало враћам у воду...

Смисао покрета „Ухвати и пусти" Џорџ Буш је осетио дословно на својој кожи.

Приликом посете канадског премијера Брајана Малрунија САД Буш је позвао госта да заједно оду на пецање. У једном тренутку на удици се нашао и Буш, лично. Шта се збило?

Догађај је разјашњен на конференцији за штампу:

Забацујући удицу, председников син Џеб закачио је очево уво! Струна се затегла, Буш је искривио лице у болну гримасу, али га је лекар убрзо ослободио мука и клештима извадио удицу. Наравно, истакнуто је да је ову малу операцију пацијент храбро издржао, да би после ње пецао још пун сат са истинским задовољством.

Иван Лончар

БЕОГРАД КОЈЕГ ВИШЕ НЕМА

ОТАЦ Н

Поштовани читаоци,

Пре непуне четири године, тачније у броју 1913. „Политикиног Забавника", објавили смо текст о Кости Цукићу, изузетно значајној личности српске историје. Поново га објављујемо због акције коју смо управо покренули да једна од београдских улица понесе име Косте Цукића. Предлог смо доставили Комисији за именовање улица и тргова Скупштине града Београда јер се замена појединих постојећих назива и давање нових већ месецима разматра. Сматрајући да је Коста Цукић заслужио да коначно „стекне" улицу у главном граду земље којој је толико дао, молимо вас да подржите наш предлог. Пишите нам на адресу редакције са назнаком „За улицу Косте Цукића". Захваљујемо.

О Кости Цукићу бисмо да вам причамо. Он и госпођа Цукић били су, тако се бар говорило, најкултурнији пар старог Београда и Србије уопште. Али, Цукић није био ни плећат, ни глават, ни крупан. И баш то је сметало кнезу Милошу... Правдајући оца, кнез Михаило се извињавао: „Шта ћете, гос'н Цукићу, бабо само такве узима за државне чиновнике!"

Цукић је био низак, сувоњав, кратковид, изузетно скроман, кретао се готово нечујно. Умро је у педесет трећој години без пребијене паре, а био је министар финансија! За поштене министре зато се говорило: „Честит као Цукић". Његово поштење помињали су, готово пословично, и поколења љубитеља карата. Волео је санс и пређеранс па је за саиграче бирао само људе који се понашају крајње коректно. И сада се током прљаве игре појединца може чути протест осталих играча „Или играј по Цукићевим правилима, или устај!"

Ако није било суђено да по укусу кнеза Милоша буде плећат и глават, Коста Цукић је израстао у једног од најобразованијих људи Србије. Похађао је гимназију у Бечу, а затим завршио факултет и одбранио докторат у Хајделбергу. Волео је своју земљу и 1848. постао професор на Лицеју а три године касније ректор. Био је стручњак за економију а финансије је држао у малом прсту. Убрзо је написао књигу „Економија" у три тома. Кнез Милош је једва, на наговор сина Михаила, пристао да му понуди да образује владу.

Цукића као да је гром ударио.

– Млад сам, господару, има старијих, мени су само тридесет три године, немојте...

Милош је брже-боље прихватио одговор и касније га пред свима ружио да би на крају тријумфално додао:

„Велим ја, није власт за туњаве!"

Кнезу Михаилу, међутим, није сметала Цукићева неугледна спољашност. Чим је кнез Милош умро, поверио му је државну благајну и министарство финансија. Седам и по година Цукић је баратао државним новцем а да ништа није стекао! Док је био министар, стално се вајкао да му је плата велика, смањивао ју је и најзад догурао до плате готово обичног чиновника.

Природа му је уз скромност подарила и умност. Али, ако му је прва особина и засметала у животу, друга му је обезбедила вечно место у српској историји. Коста Цукић је, наиме, први у нас увео динар као јединствено средство плаћања. Било је крајње време да то неко учини – дотле се у Србији пазарило и турским и аустријским и којим све новцем не!

Обављајући истовремено и дужност заступника министра просвете, Цукић је унапређивао и школство. Преуредио је основне школе, претворио Лицеј у Велику школу а Друштво српске словесности у Српско учено друштво. Уз пут се позабавио још и музиком оснивајући Прво српско певачко друштво.

Биће да је Коста Цукић најбољи пример оне народне да ивер не пада далеко од кладе. Цела породица Цукића оставила је дубоког трага у Србији. Једина разлика између Косте и његових предака је у томе што је он био миран као буба, а они горопадни као курјаци.

Костин деда Павле Цукић, војвода у Првом српском устанку, није се устезао да покаже зубе ни самом Карађорђу. Када је Карађорђе на силу хтео од њега да купи једног коња, Павле је коњу одсекао реп и уши и таквог га послао у Тополу! Није боље прошао ни кнез Милош: војвода Цукић је против њега дигао буну и затворио се у манастир Манасију. Једва је савладан.

На несрећу, Павле Цукић није имао деце у браку. Зато је ванбрачног сина Петра склонио од напрасите жене предавши га на чување Љубици, жени кнеза Милоша. Бануо је једне вечери и замолио:

– Снахо, у аманет ти ово сироче, узми га себи да ти буде слушче и чувај ми га јер је она моја луда жена уобразила да му дође главе, а ја не могу увек да га вучем са собом!"

Добродушну кнегињу Љубицу није требало два пута питати. Прихватила је малог Петра и неговала га као своју децу. Подигла га је, васпитавала и, по свој прилици, она оженила Ану, кћерком војводе Молера.

Петар је био срчан на оца, али није имао прилику да се лати оружја јер је умро веома млад. Оно година што је проживео посветио је „просвећивању". Од Хаџи-Рувима је научио да пише, чита и слика. Временом се, читајући књиге, толико описменио да је постао чиновник. Био је

АШЕГ ДИНАРА

Коста Цукић, човек који је код нас први увео национално средство плаћања, није био по вољи кнезу Милошу – није био плећат и глават

урбаниста: начинио је план Карановца (потоњег Краљева) и Трстеника и то по угледу на главни трг Париза из којег се улице звездасто гранају према периферији. Први је у Србији поставио звона – на Саборној цркви у Београду. Касније, када се доселио у Карановац, једини је имао огледало у кући. Пандур који га је служио угледавши свој лик у огледалу на смрт се препао, потегао кубуру и опалио. Огледало се распрштало у парампарчад а пандур се, дошавши себи, правдао да такву ствар нико никада у Карановцу није видео!

Петров син Коста био је, дакле, треће колено од Цукића, оних славних. Убиством кнеза Михаила Обреновића престало је његово министровање. Остатак живота провео је у дипломатској служби. У Бечу је 1879. умро од туберкулозе, опет са ознаком „први" као први српски посланик у Аустрији. Иза себе је оставио три сина и три кћери, али нико од њих по слави није могао ни да се приближи прецима.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ХОГАРЕ! ХЕЈ ТИ @#$☆!
ТИ СИ ОБИЧАН СМРАД! НИСИ ВИКИНГ, ВЕЋ ПРАВИ ЈАД!
АУ! ТО ЈЕ ОНАЈ ПРГАВИ ДАНКАН!
БЕДНА КУКАВИЦЕ! БАЦАМ ТИ У ЛИЦЕ РУКАВИ-ЦЕ!
ЈА САМ ЈАК! ПРОГУТАЋЕ ТЕ МРАК! ПРИЂИ, ХАЈДЕ, АКО ОД ТЕБЕ ИМА ВАЈДЕ!
ХОГАРЕ, ВАЉДА ЋЕШ ПОКАЗАТИ ТОМ ЦРВУ КО СИ ТИ?!
© 1991 by King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.
ПА...
11-3
CHRIS BROWNE

ЧАРОБНА И САВИТЉИВА ВОДИЦА

Озбиљни људи веровали су да кокошке производе калцијум, а да се јаребице оплођују ветром...

Вероватно ниједан научник у историји света није био тако баксузан као Гијом ле Жанти. Овај француски астроном из 18. века увртео је себи у главу да тачно измери удаљеност Венере од Сунца. Да би то постигао, било је неопходно да планету посматра са две различите тачке на Земљиној кугли и то у тренутку кад се она налази право између Земље и Сунца. У такав положај Венера доспева једва неколико пута у току људског века.

Пошто је обавио потребна мерења у Француској, Ле Жанти је 1761. године кренуо на своје друго „осматрачко место" – у Пондишери, француску колонију у Индији. На његову несрећу, кад је после вишемесечног лутовања бродом стигао на циљ, сазнао је да су мало пре тога Пондишери освојили Енглези. Није му дозвољено да се искрца. Мерење с брода није долазило у обзир јер је море било крајње немирно. А следећи повољан тренутак за посматрање имао је да наступи тек кроз осам година!

Фанатични научник решио је ипак да сачека. Није се вратио у Француску, него је следеће године провео у Индији и југоисточној Азији настављајући своја истраживања. Коначно, кад је прошло осам година, опет је допловио у воде Пондишерија. Тек тада је доживео најтеже разочарање. У одлучујућим часовима небо су изненада прекрили густи облаци који су спречили свако посматрање.

Очајни Ле Жанти вратио се тада у Француску, где је сазнао да су га рођаци прогласили мртвим и његово имање поделили међу собом. Промашен живот? Можда. А ипак, у неку руку је и добро што Ле Жанти није успео да оствари своју највећу жељу. Као што данас знамо, а што он није знао, мерења извршена тадашњим инструментима била би у сваком случају нетачна, због густе Венерине атмосфере.

Зубати мужјаци

Када ми, људи 20. века, читамо књиге о физици, хемији, биологији и другим наукама, наилазимо у њима само на имена „победника", то јест успешних научника. Једва да смо свесни да је било и оних других – да пут науке не иде увек од победе него се провлачи кроз густу шикару неуспеха, заблуде и промашених хипотеза.

Природне науке какве данас знамо настале су тек почетком 17. века, захваљујући људима као што су били Кеплер и Галилеј, а посебно Френсис Бекон. У свом делу „Новум органум" овај енглески филозоф поставио је захтев да се све научне тврдње заснивају на чињеницама, да

се могу проверити огледима, и то таквима које сваки научник, ако зажели, може сам да поновн.

Данас нам ти захтеви изгледају сами по себи очигледни. Али, до Беконовог времена веровало се да је научна истина нешто вечно и непроменљиво, да се морају као светиња прихватити судови мислилаца из античког доба, у првом реду Аристотела. Ни данас не поричемо велике Аристотелове заслуге на пољу логике, политичких наука, па и разврставања живих бића. Ипак, многим његовим „поукама" данас не би поверовао ни ђак основне школе.

Примера ради, Аристотел је записао да тешка тела падају брже од лаких (ту грешку исправиће Галилеј). Тврдио је да код оваца, коза, свиња, па чак и код људи, мужјак има више зуба од женке; да се јаребица оплођује тако што стоји близу мужјака на страни на коју ветар дува; да се кал вина, кад је сипамо у воду, и сама претвара у воду.

А кад смо већ поменули воду – ево једног примера из нашег доба. Пре тридесетак година совјетски хемичар Н. Н. Федјакин објавио је да је дошао до необичног открића. У кварцним цевима једног апарата за вакуум дестилисана вода добила је дотле невиђена својства. Постала је густа као вазелин, мрзла се тек на минус 40 степени, парни притисак био јој је нижи него код обичне воде, а коефицијент еластичности виши.

У водећим лабораторијама на Западу поновљен је Федјакинов експеримент, па је и ту добијена „поливода", како су је крстили амерички физичари. У научном свету завладало је одушевљење. Само је Џоел Хилдебранд, амерички физикохемичар, остао сумњичав. Године 1970. он је угледном часопису „Сајенс" послао писмо у којем је довео у питање постојање „чаробне водице".

Испоставило се тада да исте сумње дели и његов совјетски колега Борис Дерјагин. Пошто је детаљно испитао услове под којима је обављен првобитни експеримент, Дерјагин је разјаснио мистерију. „Поливода" је заправо била најобичнији H_2O, само загађен нечистоћама: остацима мазива са запушача на стакленом суду и знојем са прстију очито веома узбуђеног експериментатора. Федјакиново „откриће" преко ноћи је пало у заборав.

У овом и у многим другим примерима нема сумње да је научникова жарка жеља да открије нешто ново помутила његову објективност и моћ расуђивања. О томе речито говори и једно „истраживање истраживача" које је педесетих година нашег века спровео амерички психолог Р. Розентал.

Доказана трансмутација

Тридесет четворици биолога, које је поделио на 14 екипа, Розентал је дао известан број лабораторијских пацова и замолио их да их науче одређеним вештинама. При том им је свесно дао лажне информције: осам екипа упозорено је да су посреди изузетно бистри пацови, а осталих шест – да су добили најглупље примерке. У ствари, између једних и других пацова није било никакве разлике. Упркос томе, научници из првих осам група саопштили су да су веома задовољни резултатима експеримента, док су се они други жалили да пацови нису богзна шта научили, што није ни чудо с обзиром на њихову ниску интелигенцију...

Познато је да су се алхемичари вековима заносили жељом да различите минерале претворе у злато. Данас знамо да се један елемент не може претворити у други, осим у случају радиоактивности. Ипак, и у новије време било је оних који су чезнули да остваре алхемичарски сан. Почетком прошлог века француски хемичар Луј-Никола Воклен хранио је једну кокошку десет дана искључиво овсом. Прикупивши њен измет, као и четири јаја која је у том раздобљу снела, пажљиво је измерио количину калцијума у њима: 34,235 грама. У кокиној храни, међутим, било је само 5,944 грама калцијума. Одакле вишак?

Воклинов оглед поновио је у нашем веку Луј Кервран (1901–1985), хемичар аматер. Поред калцијума, он је измерио и количину силицијума и утврдио да се смањила у истој сразмери као што се количина калцијума повећала. Отуда је његов одговор на давнашње Воклиново питање гласио: у кокошјем организму, на неки необјашњен начин, силицијум се претвара у калцијум.

О тој такозваној „трансмутацији" Кервран је написао читаве књиге, пуне описа експеримената, бројки и табела. Он је сматрао да су биљке способне да претварају једне елементе у друге. Према једном огледу који је први пут изведен још 1876. године, када се пасуљ остави да клија у дестилисаној води, количина калцијум-сулфата у њему се удвостручује, иако у води нема минерала. За Керврана је то био несумњив доказ „трансмутације". Остали хемичари одбацују сваку помисао на тако нешто. Или су мерења била погрешна, кажу они, или је вишак елемената дошао из других извора, рецимо из ваздуха.

„Греше" чак и научни великани, али у њиховом случају и грешке доприносе увећавању људских знања. Класични закони физике, које је пре триста година поставио Исак Њутн, доведени су у питање Ајнштајновом теоријом релативитета, а поготову „принципом неодређености" Вернера Хајзенберга. Једно време, у првим деценијама нашег века, међу научницима је владала прилична пометња. Је ли могућно да су генерације ђака и студената училе „погрешну" физику и да сада треба све одбацити?

Дилему је решио сам Хајзенберг изјавивши да Њутнова физика представља заокружену теорију, која није апсолутна као што се раније веровало, али у једној ограниченој области и даље задржава пуну вредност. Ако узмемо у обзир да та „ограничена област" обухвата све што је на нашој планети крупније од електрона, морамо признати да границе баш и нису тако тесне.

На крају, вратимо се Гијому де Жантију с којим смо и почели ову причу. Пошто је преживео све катастрофе, он се није предао. Поново се оженио, добио дражесну кћерку, написао веома запажену књигу о свом боравку у Индији и преостале године провео у миру и задовољству. Биће да му живот, на крају крајева, ипак није био промашен.

С. С.

МА ШТА КАЖЕШ

ЛАКА ПРЕХЛАДА

Тренутак кад је америчком председнику Џорџу Бушу изненада позлило за време свечане вечере у Јапану био је повод да се из добро чуваних архива извуку подаци који говоре да је чак осам

од 40 америчких председника умрло за време председничког мандата и да су четворица од њих били убијени.

Тако је избило на видело и да су неки имали веома озбиљна обољења као што су кап (Теди Рузвелт) или дечја парализа (Френклин Рузвелт). За Џона Кенедија је тек сада јавно речено да је патио од хроничних болова у леђима који су били толико јаки да је морао не само да узима веома јаке лекове него и да носи метални појас како се не би срушио од болова. Што се Двајта Ајзенхауера тиче, сазнало се да је имао много већих невоља са срцем и органима за варење него што су то његови лекари били спремни да признају.

Међутим, вероватно најнеобичнији случај боловања једног председника везан је за име Вилијама Харисона, иначе ратног хероја. Поменута јуначина је једног леденог јутра 1841. више лудо него храбро држала вероватно најдужу говоранцију у америчкој историји. Резултат тог пркошења хладноћи била је вест која се већ сутрадан нашла у свим новинама и која је говорила да се председник „малчице" прехладио. Неколико месеци касније Вилијам Харисон је умро од последица упале плућа изазване том лаком прехладом. ■

МАГЛА И ТИШИНА

Још пре тридесет година Американац Џеремија Горинг прочуо се по томе што је смислио лак и добар начин зараде: продавао је у конзерве упаковану лондонску маг-

лу. Недавно је Горингу опет пала на памет слична идеја. Овога пута одлучио је да покуша да се обогати продајући тишину. Горинг заправо тврди да становници градова, да би могли да подносе буку, повремено морају да слушају тишину. За само седам долара досетљиви трговац нуди купцима касету једноставно, уживање у тишини коју с времена на време прекида благи шум лишћа и ћарлијање ветра. ■

СВЕМИРСКИ СТРИПТИЗ

Недавно се педесетогодишњем немачком астронауту Улфу Мерболду, физичару по струци, догодило нешто веома непријатно, док је боравно на шатлу „Дискавери". Спремајући се да легне, Марболд је скинуо панталоне и запловио по кабини тражећи доњи веш. Ништа страшно да у том тренутку нису, без његовог знања, биле укључене камере које су овај свемирски стриптиз преносиле милионима гледалаца на Земљи. ■

АСИМОВ ОБОЖАВА ДИКЕНСА

Библиотекарка Глен Ноуел из једног градића на северу САД већ годинама води анкету покушавајући да утврди шта најрадије читају познате личности. Највећи број њих изјавно је да највише воли Марка Твена. Певач Пет Бун више од Твена воли једино Библију. Јоко Оно,

удовица Џона Ленона ужива у „Миту лепоте", књизи Наоми Волф која има веома јасну феминистичку оријентацију. Премијер Канаде Брајан Малруни издваја „Хиљаду дана Џ. Ф. Кенедија" Артура Шлезингера а чувени писац научне фантастике Исак Асимов признаје да обожава Дикенса: „Пиквиков клуб" прочитао је најмање 25 пута! ■

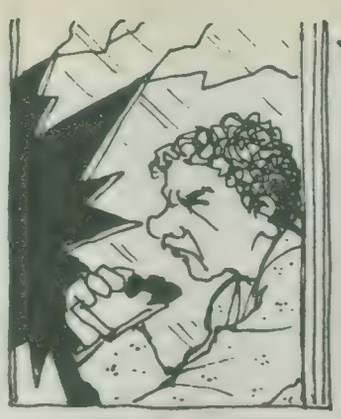

НИКАД ВИШЕ ЧОКОЛАДУ!

Са само девет година колико има дечак Вејн из Бредфорда, у Великој Британији, постао је прави преступник. Поразбијао је стакла на парохији, оскрнавио надгробне плоче, украо снажни скупи мотоцикл и покушао да скрене воз са шина.

Психолози и психијатри који су са дечаком разговарали питали су се шта га то нагони на насиље. Након детаљних лекарских испитивања установљено је да је главни кривац за све нико други до – чоколада! Дечак напросто обожава овај слаткиш, а ни он ни његови родитељи нису слутили да је алергичан на њу. Свакако, чим је дијагноза потврђена, Вејн је одлучио: никад више чоколаду!

У Великој Британији ово није први случај оваквог испољавања алергије на поједине намирнице. Уставновљено је досад да још осам малишана пати од сличних тегоба. ■

ДИЈЕТА У КОРИЦАМА УБИСТВА

Вероватно највећа мора свих издавача су штампарске грешке, па није чудо што о њима постоји безброј анегдота. Једна од њих каже да се међу корицама књиге Келвина Трилина „Убиство" нашао текст дијете Џејмса Кокоа! Грешка је откривена тек када је на представљању романа Трилин узео један од примерака да би неком читаоцу написао посвету. Мада непријатно изненађен, ипак је показао несумњив смисао за хумор написавши да је „ово најбољи пример да о књизи не треба судити по корицама".

Једна друга анегдота говори да су критичари, прочитавши роман „Играч" Аустралијанца Томаса Кенилија, озбиљно замерили аутору што збуњује читаоце неразумљивим почетком. Како неразумљив, изненадио се писац и утврдио да је пре штампања његов текст погрешно сложен! Када се коначно сазнало да „Играч" заправо почиње страницама које су се, грешком, нашле негде у средини и више пута их читао, али да никако није успевао да схвати о чему је реч. Међутим, није се усудио да то спомене у критици коју је написао, плашећи се да га не прогласе недораслим, штиву. ■

Илустровао: Зоран Петковић – Петко

„3." НА РОБИНЗОНОВОМ ОСТРВУ

РАЈ НА КРАЈУ СВЕТА

За две стотине становника прелепог отока, пуног дивљачи и бујне вегетације, с биљкама којих нема нигде другде на свету, живот, би могао да буде рај на земљи. Али...

Свуда унаоколо, докле год му је поглед допирао са висине од 900 метара, пред очима Александра Селкирка пружао се величанствени океан. Дванаестог фебруара 1709. као и сваког другог дана током протекле четири године и четири месеца, снажни Шкотланђанин уверао се стрмом падином вулкана до врха Ел Јунке (Наковањ). Ни џиновским папратима, ни хиљадама колибрија више се није дивио. Мало задуван, зауставио се по ко зна који пут размишљајући о глупој свађи с капетаном једрењака „Еспадон" на коме је служио као крманош због чега га је заповедник Вилијам Дампијер, познати истраживач и гусар, искрцао на острво поред кога нису пролазили никакви морски путеви.

Острво је било потпуно пусто, али на срећу гостољубиво. Пећина коју је открио имала је изванредан положај и штитила га од ветра и кише, било је и дивљачи, и воћа, и бројних извора слатке воде. Могао је да преживи, поготово што је имао 32 године и био одличног здравља. И мада је имао тако рећи све, осећао се страшно усамљен..

Сто му громова, то је човек

Тог дана, после 150 узалудних успона на врх планине најзад се нешто указало на хоризонту. Био је то „Џјук", једрењак неустрашивог енглеског капетана Вуда Роџерса, на ко зна којем по реду путовању око света. Пресрећан што је уз помоћ компаса и звезда нашао острва Хуана Фернандеза, за која се говорило да могу да се открију само случајно или грешком, Роџерс је одлучио да сврати и снабде се воћем, месом и водом. Не може се описати запрепашћење посаде кад је угледала човека зараслог у браду и косу, опасаног козјим кожама, који је, угледавши њихов чамац, као луд трчао обалом, махао рукама, улазио у воду. Па још кад је „дивљак" проговорио њиховим матерњим језиком!

Александар Селкирк био је спасен. „Џјук" га је вратио у Енглеску, где је постао страшно популаран. Безброј пута је поновио причу о својој авантури као да надокнађује све оне године током којих није изговорио ниједну једину реч. Године 1709. у лондонској крчми „Златни лав" случајно су се срели дотад непознати писац Даниел Дефо и Александар Селкирк. Морнар је и њему испричао своју авантуру од које ће Дефо направити светски бестселер. Наравно, Дефо у свом делу није описао Селкирков живот већ га је он само надахнуо да створи занимљиву причу о човеку који је морао да проведе године на далеком пустом острву у друштву животиња и свог верног друга Петка

Откуд Петко? Селкирк заиста није био први усамљеник на овом острвцу у Јужном Пацифику. Једног Москито Индијанца капетан брода искрцао је за казну овде још 1680. године и он је ту провео сам самцијат више од три године. Његова судбина инспирисала је Дефоа да створи улогу Петка кога је додао причи о Робинзону, мада се њих двојица никад нису срела у стварном животу.

Како слетети, како узлетети?

Данас поглед са врха Ел Јунке више није застрашујући. Британски морнари поставили су овде 1868. спомен-плочу у знак сећања на свог старијег колегу. На њој можете прочитати да је Селкирк умро на мору 1723. у својој 47. години, кад је једрењак „Вејмант", на коме је служио као први официр, доживео бродолом.

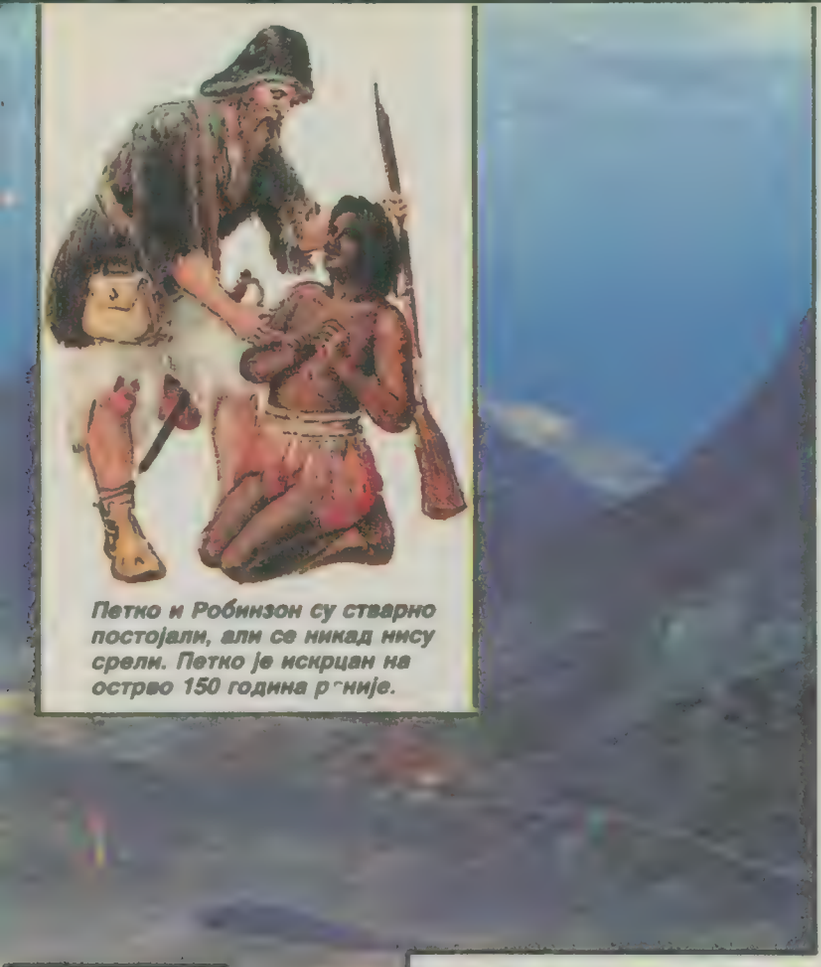

Петко и Робинзон су стварно постојали, али се никад нису срели. Петко је искрцан на острво 150 година р није.

Рибарски клан потпуно је затворен у себе. Али, појединац у њему живи слободно. Жене нарочито.

За странце је, међутим, и сада већ сам долазак на острво права авантура. Са малог аеродрома у Сантјаго де Чилеу једна приватна авионска компанија одржава везу са острвом које је 700 километара удаљено од копна. Максималан број путника – 7. Атерирање се изводи као на филму. Авион треба да се спусти на кратку писту између две стене. Али, јаки ветрови често му то не дозвољавају и тада мора натраг у Сантјаго. Чак и кад је време мирно, атерирање је врло опасно: пилот мора у правом тренутку да заустави моторе у ваздуху – ако то учини прерано, ваздушни вртлог баците га на стене, ако закасни, слетеће са писте право у море.

Путнике дочекују три човека који излазе из дрвене бараке – то је аеродромска зграда. Истоварују се кофери, пакети с лековима, поштом, месом и другим намирницама. Један једини ауто на острву спушта путнике до малог залива где се укрцавају у рибарску барку пуну јастога, праћени зачуђеним погледима локалних фока. Пловиће пуна три часа дуж обале у друштву летећих риба плавичастих крила да би се најзад, промрзли и мокри, нашли у затону Камберленд, једином сидришту на острву.

Ово острво дугачко 12, а широко 8 километара, део је архипелага Хуана Фернандеза – име добио по шпанском морепловцу који га је открио 1563. године. То су мала острва невероватног изгледа. Из парченцета вулканског копна штрче планински врхови! Два главна везана су за нашег јунака: Масатијера, ближа континенту, на којој је усамљени морнар живео, данас је позната као острво Робинзон Круѕо. Заузима око стотинак квадратних километара и обухвата и острвце Санта Клара. Сто шездесет километара западније према пучини налази се Масафуера, која се зове и острво Александра Селкирка. Она је нешто мања, 86 km², али зато виша: њен највиши врх Лос Иносентес уздиже се преко 2500 метара!

Дуго су ова острва служила као одморište пиратима и званичним државним гусарима, који су за рачун енглеске круне истраживали мора али и пљачкали шпанске галије које су из колоније превозиле драгоцене терете, углавном злато и сребро. Отуд и легенда да се на острву крије закопано благо.

Три јастога – једне панталоне

Архипелаг је дуго остао ненасељен све док 1750. Шпанци овде нису поставили свој гарнизон. Године 1810. острва су потпала под управу Чилеа који их је једно време користио као кажњеничку колонију, а онда напустио. Године 1819. француски брод „Телеграф" доживео је бродолом недалеко од Масатијере, спасао се само путник по имену Шарпантије. Он је на острву затекао неколико случајних дошљака с удаљеног пацифичког острва. Ускоро су на Масатијеру дошла још два Европљанина, Швајцарац Алфред де Рот и Француз Рекар, који су насељенике научили писмености и француском језику. Тако је на Робинзоновом острву, пуким случајем настала мала француска колонија која данас броји око 200 чланова.

Живот је овде груб и једноставан. Једина кафана отворена је 2–3 сата навече док ради минијатурна термоелектрана која даје струју. То је и једино време кад може да се прати ТВ програм. Иначе, цело село састоји се од две улице, а изгледа као да је направљено од мало већих лего коцкица. Дрвене кућице, понека и на спрат, црквица обојена зелено, пошта, рибарница. Мало даље зграда управе и на крају гробље, тик уз море. На њему звезда од црног камена подсећа на немачку крстарицу „Дрезден" која је овде доживела бродолом и потонула пошто је претходно успела да се неоштећена извуче из битке за Фокландска острва у Првом светском рату.

Привреда целог острва почива на – раковима. Свака породица има своју парцелу на којој једино она има право да лови. И премда границе нису ничим обележене, знају се у милиметар. Лов на јастоге је тежак посао, поготову ако се зна да ракова има највише кад је море немирно. Рибари испловљавају пре зоре, у хладну измаглицу да би подигли врше. У луци јастози пливају у ограђеном простору, а свака три месеца појављује се брод који ће их пребацити до луксузних ресторана на континенту.

На Крусоовом острву готово и нема новца, све се купује за јастоге. Панталоне коштају 3–4 јастога, фрижидер више од 100 ракова. Овај систем размене подстиче и компанија која држи монопол на куповину и превоз јастога. Зато може и да диктира цене, а ако их рибари случајно не прихвате, брод ће „заборавити" да сврати и по неколико месеци. Изгладнели јастози онда почињу међусобно да се прождиру, рибари трпе огромне штете. У последње време мали авиони који превозе ретке путнике враћају се натоварени живим јастозима, али то су тек покушаји да се разбије монопол велике фирме.

Нико ко није из села нема право на риболов као што се и бракови склапају искључиво међу рибарским породицама, најчешће по договору да би се увећале парцеле за лов. Жене су овде права реткост и зато, мада су сви католици, она може да има децу са више мушкараца а да јој заједница не замери, али не сме ни на памет да јој падне да се заљуби у неког ко није рибар или се за њега уда.

Рибари су на острву свет за себе, сви остали су – остали. А то је шарена скупина: један лекар, један свештеник, један хотелијер, затим чилеански чиновници – полицајци, поштари, особље националног парка које води рачуна о очувању природе и – један ватрогасац.

Овде и нигде више

Ту је и екипа америчких, чилеанских и француских научника. Јер, архипелаг је прави рај за ботаничаре. Захваљујући хладној Хумболтовој струји која туда протиче, планинске падине прекривене су бујном вегетацијом. Тако је Робинзон Крусо царство џиновских папрати којих овде расте 58 врста, од тога и једина папрат пузавица на свету. Међутим, због вртоглаво стрмих падина истраживање је готово немогуће. Екипа је ипак успела да открије многе ретке врсте, којих нема нигде другде на свету. Тако на Санта Клари успева врста Dendroseris pruinata, чије цветове опрашује једна врста колибрија којих такође има само на овом пустом острвцету и нигде више.

На жалост, овом богатству прети опасност, а главни кривац су козе и зечеви које је овде довео Хуан Фернандез. Тако је од ретке врсте палма чунта, чије младице немилосрдно брсте, остало једва десетак стабала. Свој допринос дао је и човек: готово сва стабла сандаловог дрвета посечена су, а састав шуме измењен увезеним дрвећем као што је еукалиптус који попије сву воду из земље, па нижи слојеви биља у шуми вену од суше. Крајњи резултат – терен остаје го, па кише лако спирају слој земље са тла које се враћа својој првобитној вулканској грађи.

Мада су још 1935. године све планине острва Робинзон Крусо проглашене националним парком, са заштитом флоре није се много одмакло. Недавно је УНЕСКО прогласио ову област баштином човечанства што практично значи да је посетиоцима дозвољен приступ само у пратњи чувара, а неке зоне потпуно су затворене, чак и за научнике. Али, упркос свим овим напорима, резерват је и даље угрожен. Како и не би. Рибари због све мањег броја јастога гаје зечеве и козе које оглодаше све живо на острву. Узалуд сва убеђивања да ће се острво претворити у пустињу. Тврдоглави домороци пуни су неповерења. Економска зависност од добре воље других подгрева, на жалост, у овим људима осећање мржње према свима који не припадају њиховој групи и подстиче у њима осећај да спољни свет живи на њихов рачун и да овде долази само да их искоришћава и досађује им. Поготову кад помоћ стиже од људи који, како они кажу, „појма немају о јастозима".

Припремила ***В. Милићевић***

БЕЛА КЛОПКА СМРТИ

Дон Фишер је био заробљен испод снежне лавине у кабини камиона пуној снега. Није знао ни где се налази, ни до које је дубине затрпан, ни шта је горе, а шта доле. Знао је једино да га нико неће наћи

Педесеттрогодишњи Дон Фишер чврсто је држао волан возећи камион Одељења за одржавање аутопутева савезне америчке државе Вајоминга уз кланац Тетон Пас планинског венца Тетон.

Двадесет три године провео је Фишер рашчишћавајући оштре кривине планинског аутопута између Џексон Хоула у Вајомингу и државне границе са Ајдахом, често по снегу, леду и невремену, али није памтио овакву вејавицу каква је беснела 11. јануара 1988. Снег ношен олујним ветром таложио се на друму брже него што је његов раоник успевао да очисти

Још при првом јутарњем чишћењу терена раоник је на путу ударио у огромну гомилу снега и Фишер је одмах знао да је снег на планини нестабилан – први и најсигурнији знак да ће бити великих и честих лавина.

На око пола километара испод врха планине прошао је поред два камиона заустављена на делу пута који тек што је очистио. Возач једног покушавао је да га покрене, али су се точкови окретали у месту. Фишер је помислио да приликом следећег обиласка пута мора да провери јесу ли се испетљали.

У 7,53 часова надзорник Џек Оукли јавио му је радио-одашиљачем да ће пут на Тетон Пасу затворити за саобраћај све док вејавица и опасност од лавина не престану.

„Морам још једном да обиђем пут, горе су остала два возила", одговорио је Дон Фишер. „Вози пажљиво, веома је опасно", одговорио му је надзорник и разговор је завршен.

Као откочен пиштољ

Фишеров камион с раоником тешко се пробијао према врху кроз снег који је нападао на тек очишћен пут. Да би проверио раоник Фишер је прешао на окретницу испод самог Глори Боула, ждрела пречника преко шесто метара оивиченог оштрим стенама које су се издизале изнад аутопута.

Отворио је врата кабине борећи се с ветром и изишао у снег до колена да би пришао раонику. Инстинкт му је шапутао да се сместа окрене и што пре врати у Џексон Хоул. Али, она два камиона која је видео испод врха нису му давала мира.

Вратио се у кабину и извезао камион на пут. Изнад себе назирао је ждрело Глори Боул и у њему непрегледну масу снега која је претила као откочен пиштољ.

Само што је прешао у другу брзину олујни ветар протресао је његов камион од двадесет тона ударајући га постранце и раздерао бочно путничко стакло и ветробран као да су од папира.

И, када су фарови камиона окрзнули светлошћу ждрело, ужаснути Фишер видео је огромну масу снега на његовој ивици како се мрешка, гиба и прелива у правцу аутопута. Тоне снега, грања и камења обрушиле су се према њему.

Нагазио је кочницу покушавајући да мењач пребаци у ривверц и избегне директан судар с лавином. Није стигао. Снег је провалио кроз прозор без стакла, напунио кабину и приковао га за седиште.

Лавина је подигла у ваздух камион с десет точкова као да је перце, ољуштила му спољна огледала и метал и откинула раоник. У року од неколико секунди снег је прогутао ово тешко возило одбацивши га преко педесет метара од пута до самог руба кањона и то постранце, возачким седиштем надоле.

Прикован у леденом загрљају

Дон је буљио у помрчину покушавајући да очи и трепавице ослободи снега. Био је заробљен у кабини као у чаури од леда. Усредсредио се на дисање: сваки кратки удисај био му је привремени штит од смрти. Тежак снег притискао му је груди и ваздуха је било сасвим мало.

Фишер није имао појма ни где се налази, ни до које је дубине затрпан, ни шта је горе, а шта доле. Није се честито ни прибрао а изнад његовог затрпаног камиона протутњао је још један масиван одрон снега. Сада је био сасвим сигуран да га нико неће наћи. А и ко би могао да захтева од спасилаца да крену у трагање по лавинама које су носиле све на шта су наилазиле?

Није могао да дохвати радио и позове надзорника или било кога. Десно стопало ми је заглављено између кочнице и педале квачила, лево стопало испод седишта. У изокренутом колену осећао је све јачи бол. Лева шака, дланом нагоре, била је запетљана између левог колена и волана.

У тренутку налета лавине Фишер је махинално, да би се заштитио, подигао десну руку и она му је притиснута снегом, остала у том положају као да неког поздравља.

Могао је да мрда само прстима руке. Њима је гулио снег све док нису прокрварили, али је тако добио драгоцене милиметре простора. При сваком удисају ваздуха стезао је песницу а при сваком издисају је опуштао. Тако се снег око његове десне руке отопио претворивши се у ледени џеп.

Снег, истопљен од Фишеровог даха, начинио је ледену глазуру на мање од десет центиметара од његовог лица – маску смрти кроз коју кисеоник није могао да прође. А отопљен снег цурио му је низ врат и ледио радни комбинезон. Фишер је убзро почео јако да дрхти и да се бори са сном.

Вири врх одбојника

Возач снежног плуга за чишћење Рас Мозис био је веома узнемирен што још од пре 8 h нико није успевао да ступи у радио-везу с Доном Фишером. Било је 8,25 h и тако нешто није личило на Фишера познатог по сналажљивости у тешким ситуацијама и веома професионалном обављању дужности.

Најзад су четрдесетпетогодишњи Мозис и Чак Какалесик, тридесетогодишњи радио-техничар, на своју одговорност кренули да траже старијег колегу, човека који се с њима увек опходио као отац.

Када су прешли окретницу испод Глори Боула, испред Чаковог камиона испречио се снежни зид висок један и по метар. „Ти остани у кабини и слушај радио, можда ће се Дон јавити, а ја идем да видим да ли је било лавина", рекао је Чак и узео ашов.

Чим се попео на зид од тврдог снега, Чак се уверио да је ждрело бљувало лавине и да опасност од њих још није прошла. Прво је испред себе видео само непрегледну белину, затим је почео да разазнаје гране како штрче из снега и стење које је лавина са собом повукла а онда је угледао нешто црно – из снега је вирио врх камионског одбојника!

Чак Какалесик се, газећи снег до колена, пробио до одбојника и ту почео да копа ашовом. Повремено је бацао поглед према Глори Боулу изнад себе и видео да на рубу ждрела има још снега који само што није кренуо. Копајући ашовом све брже и брже, дошао је до празнине, у ствари до поломљеног десног прозора камиона.

Изгледа да је жив!

Наставио је да копа по кабини, веома пажљиво, довикујући Дона. И, одједном, из снега је изронила Донова укочена десна шака. „Господе, изгледа да је жив!", викнуо је Чак.

Плашећи се да ашовом не озледи затрпаног Фишера, Чак је копање наставио рукама. Разбијено стакло поцепало му је рукавице и засекло обе руке док је од снега тврдог као бетон ослобађао Донову главу. Најзад је изгребао снег и лед око Донових уста и носа.

Дон Фишер је, први пут после више од једног сата, удахнуо свеж ваздух. „Страшно ми је зима", рекао је једва чујно. „Извући ћу те одатле и биће ти топло и фино", одговорио му је Чак желећи и сам да поверује сопственим речима. Донова кожа била је сива и често је губио свест.

Ископан до појаса

Када се појавио снежни плуг Одељења за одржавање путева, који је прокопао стазу кроз лавину, Чак је већ био ослободио Донову главу и рамена. Надзорник Џек Оукли и Рас Мозис пришли су затрпаном камину. Чим је проценио Фишеров положај, Оукли је радиом позвао екипу за спасавање.

Како других ашова и лопата није било, Мозис је нашао неку стару празну конзерву и добацио је Чаку. Чак ју је пунио снегом и ледом који су стезали Доново тело и додавао Мозису који је празнио. За то време Оукли је гледао у Глори Боул да би им на време јавио уколико крене лавина.

Чак и Мозис су помоћу конзерве ископали Дона до појаса „Довољно", рекао је Чак. „Сада ћеш нам дати руке и покушаћемо да те извучемо". Покушали су, али није ишло. Два човека нису могла ни да помере Доново укрућено тело које је снег стезао у леденом загрљају.

Ишчезли камиони

Спасилачка екипа из Ватрогасне команде Вајоминга стигла је, заједно с колима хитне помоћи, у 11 часова. Ватрогасци су с предње стране затрпаног камиона ископали рупу од три метра да би Дона извукли кроз разбијени ветробран.

Волан су исекли хидрауличним тестерама и очистили снег с Донових ногу. Затим су га пажљиво, за случај да је сломио кичму, положили на даску спуштену кроз ветробран, полако га на њој подигли и однели у кола хитне помоћи. Дон Фишер је више од четири сата провео у леденој гробници.

Из болнице је Фишер отпуштен само два дана касније, чим му се стабилизовала телесна температура. Прошао је срећно само с површинским огреботинама, модрицама и нагњечењима. На послу се појавио већ следећег понедељка. Пошао је, са осталим члановима екипе, на откопавање свог камиона.

„Момци, запамтићу да сте због мене могли да изгинете" рекао им је Дон кријући узбуђење. „Па, нисмо урадили ништа што и Дон не би учинио за сваког од нас, зар не, момци?" у име свих одговорио је Мозис.

Од она два камиона због којих је Дон Фишер ставио живот на коцку није било ни трага ни гласа. Полиција је, после истраге, закључила да су успели да се спусте низ пут који је Дон био рашчистио.

Б. Д.

КРАЉ ЗАМКОВА

Човек кога зову Краљ замкова само је тражио удобан дом када је купио свој први замак. Толико му се допао да је одлучио да свако његово дете – има их тринаесторо, једанаест кћери и два сина – мора да има свој дворац. Сада, после две деценије „лова" на замкове широм Немачке, ова породица има укупно 21 замак, док су преговори за куповину још једног у току.

– У Немачкој је остало 300 замкова – каже архитекта и грађевински предузимач Херберт Хилебранд.

Први драгуљ у круни ове невероватне колекције био је замак Бург Дистерник у близини Келна. – Пошто смо се уселили, сви смо толико уживали да смо одлучили да купимо замак за свако дете – присећа се Хилебранд.

– Не одговара било који стари замак. Да би се одабрао онај прави, онај који има „душу", потребно је да стручњак проучи његову историју – 300 година уназад – саветује Хилебранд. Уколико је задовољан прошлошћу замка, он прошета и искусним оком осмотри бедеме, покретни мост, тамнице...

Будући да је архитекта, Хилебранд је навикао да надгледа велике пројекте, иако је, заправо, стручњак за градњу фабрика стакла и порцелана. Посебну пажњу обраћа на темеље.

Реновирање замка траје око две године.

У Немачкој постоје строга правила за зграде од историјског значаја. Не можете ставити резу или неке друге украсе на бедеме ако ту нису и раније постојали. – Није дозвољено мењати спољни изглед замка, а ни унутра не сме много тога да се мења. Али, можете учинити много тога да би вам било удобније, можете да уведете централно грејање или да изградите базен.

За живот у замку неопходна је послуга. Тако породица Хилебранд запошљава кувара, чистачицу, два баштована и дадиљу. Када се замак реновира, не остаје напуштен. Сваки од младих власника одлучује о будућности грађевине тако да ови замкови служе као пословни или уметнички центри.

Најстарија кћерка, двадесетшестогодишња Свења, издаје свој замак док она сама води породични хотел у Канади. Остали чланови породице такође издају своје замкове за одржавање конференција или у њих смештају музеје. Тамнице су веома погодне за уметничке изложбе.

Породица Хилебранд сада живи у замку Бург Хемерсбах старом 500 година и удаљеном од Келна 10 километара. Купили су га 1984. године од породице бившег аутомобилског аса грофа Волфганга фон Трипса. У прошлом веку овај замак је оштетио пожар, а пре него што су се Хилебрандови уселили у њега био је празан 20 година.

Данас се у овом замку налази 21 апартман – сваки има дневну и спаваћу собу и купатило. Стара библиотека од храстовог дрвета је породична дневна соба, а у трпезарију са огромним каминоном може да стане 100 особа.

Становници замка посебно су задовољни шанцем пуним воде у којем поново пливају рибе и патке.

Срећом, Хилебрандови не верују у духове и кажу да се у њиховим замковима не налази ни један.

КАМО КАСКО ОСИГУРАЊЕ?

Живети је скупо, чак и кад си пас. Сасвим леп пример за ово је осмогодишњи златни ретривер по имену Флеш, иначе стално настањен у Вашингтону.

Пре две недеље Флеш је из чиста мира колабирао и при том се скотрљао низ степенице које с првог спрата воде у приземље. Газде су се при погледу на унесрећеног љубимца скаменеле од ужаса па су, бојећи се да му, онако нестручни, не погоршају стање, позвали псећу хитну помоћ (цена услуге: 25 долара). Даље је све ишло к'о по лоју. Свега неколико минута касније Флеш је у коматозном стању на носилима убачен у амбулантна кола и пребачен на пријемно одељење псеће болнице. Дежурни ветеринар је на лицу места наложио да се изврши низ дијагностичких тестова.

У први мах чинило се да је ствар јасна да јаснија не може бити: унутрашње крварење проузроковано Флешовом навиком да жваћка, грицка и гута сваки штап, штапић и комадић дрвета који му доспе под зубе. Многи штапови и гранчице, као што се зна, имају иверке искрзаних ивица што их чини непрепоручљивим за гутање. Ипак, ветеринар је, за сваки случај, решио да прво искључи и најмању могућност да му се пацијент можда ипак није отровао отровом за пацове и да не болује од рака (вађење и анализа крви: 45 долара), а успут му је још направљен и скенерски снимак јетре (140 долара).

На списку услуга нашли су се још: пријем на одељење и припрема пацијента за „даљу обраду" (45 долара), катетер (30 долара), анализа урина (22 долара), инјекције стероида и лабораторијска провера рада органа (71 долар), анестезија (345 долара), електрокардиограм (110 долара), биопсија (45 долара), горња и доња гастроинтестинална ендоскопија стомака, танког и дебелог црева (75 долара), антибиотици и „тагамет" за чир (25 долара), пет дана хоспитализације (200 долара).

Све је лепо што се лепо сврши, мада то каткад уопште не значи и да није прескупо. Флеш се жив, здрав и скоро к'о нов вратио кући, али је у коначном збиру поприлично коштао газде: тачно 1036 долара и 40 центи. Плус 30 долара за шампон. Чему шампон? У сврху одржавања најличније хигијене. А шта, у ствари, би Флешу? Па, прогутало куче оно несрећно дрвце. А претходно га нису каско осигурали.

А. С.

Астерикс
Ружа и Мач

ПА, МАЕСТРИЈА, ЈЕ Л' ВАМ ЛЕПО КОД НАС?
И ЈЕСТЕ И НИЈЕ!
НЕШТО ВАМ СЕ НЕ СВИЂА?
ПОГЛЕДАЈТЕ! ВИ СТЕ ПРВА ДАМА У СЕЛУ, А ВЕЗЕТЕ, УМЕСТО ДА СТАНЕТЕ НА ЧЕЛО СВОГ НАРОДА!
АЛИ... МОЈ МУЖ, ТАНДА...
ТАНДАРА БРОК! ШТА МОЖЕ ТАЈ МАТОРИ ВЕПАР ДА ЗНА О ИСТИНСКИМ СТРЕМЉЕЊИМА ГАЛСКЕ ЖЕНЕ?
ЈЕСАМ ЛИ ДОБРО ЧУО? ИМАМО ВЕПРА ЗА РУЧАК?
УФФ! ЈА ОДЛАЗИМ!
ЧЕКАЈТЕ, МАЕСТРИЈА!
ЈЕ Л' МОЈЕ СРЧУЛЕНЦЕ ИСПЕКЛО ВЕПРА ЗА СВОГ ЗЕЧИЋА?
НИСАМ ЈА ТВОЈА РОБИЊА!
УОСТАЛОМ, УЂИ! ИМАМ НЕШТО ДА ТИ КАЖЕМ!
ШТА ЛИ САМ ОПЕТ УЧИНИО?
ОДСАД ЋУ И ЈА УЧЕСТВОВАТИ У РАСПРАВАМА СЕОСКОГ ВЕЋА! НАЈЗАД, ЈА САМ ПОГЛАВИЧИНА ЖЕНА!
АЛИ, ПОГЛАВИЦА САМ ЈА!
МА НЕМОЈ!
ДА!
БАП!
Е, КАД ЈЕ ТАКО, ОДЛАЗИМ ИЗ СЕЛА!!!
ИЗГЛЕДА ДА ГА ЈЕ БОМБОНА МЛАТНУЛА!
И ТО ПО ОКУ!

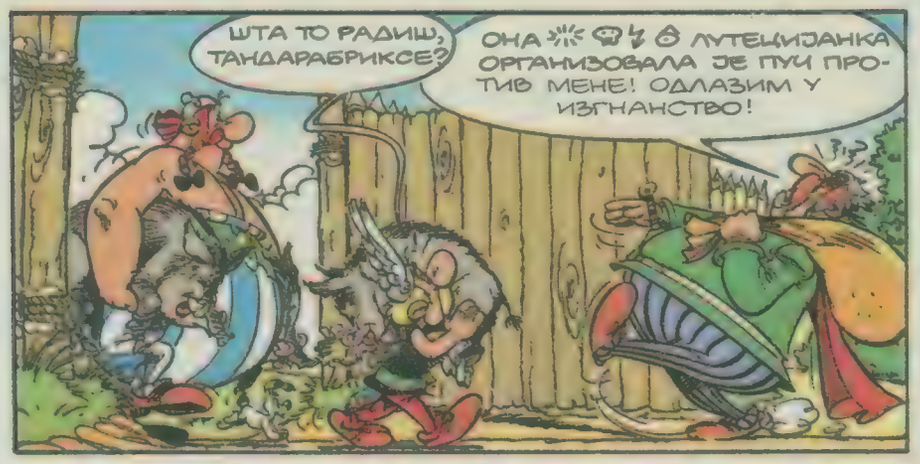
ШТА ТО РАДИШ, ТАНДАРАБРИКСЕ?
ОНА [illegible] ЛУТЕЦИЈАНКА ОРГАНИЗОВАЛА ЈЕ ПУЧ ПРОТИВ МЕНЕ! ОДЛАЗИМ У ИЗГНАНСТВО!

А КУДА?
У ШУМУ! ПРИДРУЖИЋУ СЕ ХАРМОНИКСУ!

БРЗО! ТРЕБА ОБАВЕСТИТИ НАШЕГ ДРУИДА!

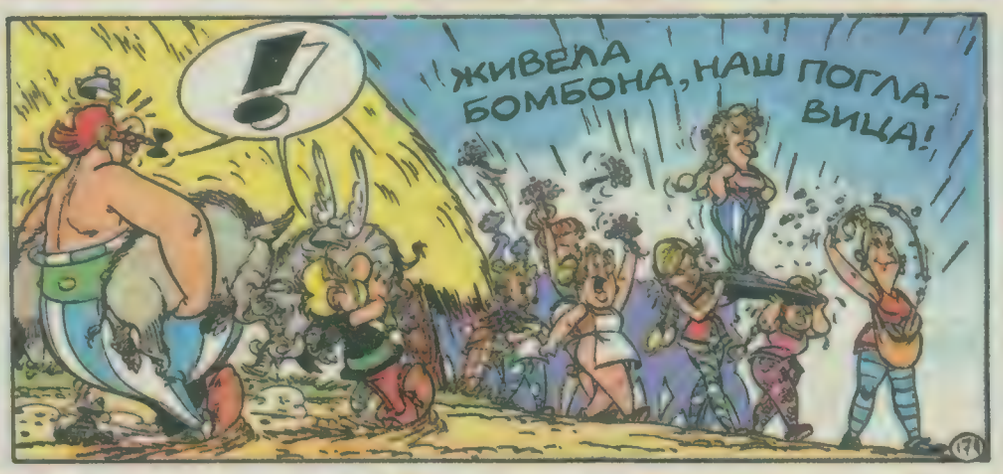
!
ЖИВЕЛА БОМБОНА, НАШ ПОГЛАВИЦА!

А! ДОБРО СИ СТИГАО, ДЕБЕЛА ШТРАФТО!
ДЕБЕЛА ШТРАФТА? ЈА?

ПОТРЕБНИ СУ НАМ СТРУЧЊАЦИ! ТИ ЋЕШ ОДСАД ЛОВИТИ И КУВАТИ ЗА НАШЕГ НОВОГ ПОГЛАВАРА!

АСТЕРИКСЕ, СТРАШНО БИХ ЖЕЛЕО ДА НЕКОГА МЛАТНЕМ!
СМИРИ СЕ, ОБЕЛИКСЕ! ИДЕМО ДО ДРУИДА!

ТАНДАРАБРИКС ЈЕ ОТИШАО! ТА МАЕСТРИЈА ЈЕ ЗАИСТА ОПАСНА!
ТАЧНО, АЛИ ЈЕ ДЕМОКРАТСКИ ИЗАБРАНА ЗА ПОГЛАВИЦУ! МОРАМО ПРИХВАТИТИ ОДЛУКУ НАРОДА!
ПА НИСУ МОЈЕ ШТРАФТЕ БАШ ТОЛИКО ДЕБЕЛЕ!

НА ТИМ ИЗБОРИМА ГЛАСАЛА ЈЕ МАЊИНА! ОРГАНИЗУЈМО РЕФЕРЕНДУМ!

ГЛАСАЋЕМО САСВИМ СЛОБОДНО ДА ОДЛУЧИМО КО ЋЕ БИТИ ПОГЛАВИЦА!

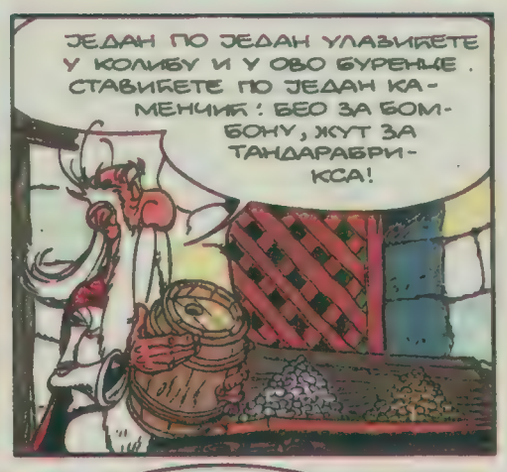
ЈЕДАН ПО ЈЕДАН УЛАЗИЋЕТЕ У КОЛИБУ И У ОВО БУРЕЊЕ. СТАВИЋЕТЕ ПО ЈЕДАН КАМЕНЧИЋ: БЕО ЗА БОМБОНУ, ЖУТ ЗА ТАНДАРАБРИКСА!

А ШТО КОМПЛИКУЈЕТЕ, КАД СЕ МОЖЕ ГЛАСАТИ ДИЗАЊЕМ РУКУ!

ТАКО ЈЕ! ГЛАСАЈМО ДИЗАЊЕМ РУКУ!
МА НЕМОЈ! 'АЈДЕ И НОГЕ ДА ДИЖЕМО!
ДОБИЋЕШ ТИ НОГУ ГДЕ СЕ НЕ НАДАШ!
НИСУ БАШ МНОГО СЛОЖНИ!

ЗНАТЕ ШТА? ГЛАСАЈМО ДИЗАЊЕМ РУКУ ДА ОДЛУЧИМО ДА ЛИ ЋЕМО ГЛАСАТИ ДИЗАЊЕМ РУКУ!
181

КО ЈЕ ЗА ДИЗАЊЕ РУКУ, НЕКА ДИГНЕ РУКУ!

А САД НЕК' ДИГНЕ РУКУ КО ЈЕ ПРОТИВ ДИЗАЊА РУКУ!

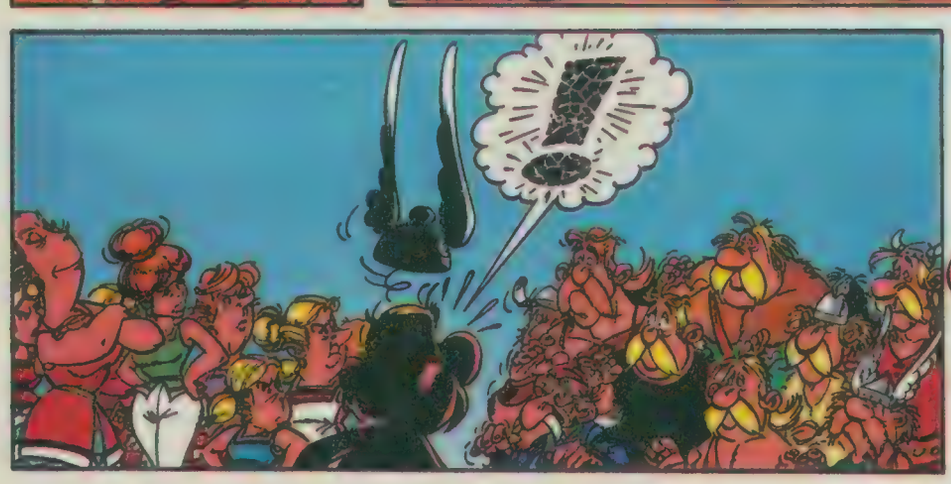

АСТЕРИКСЕ, ЈА БАШ НИСАМ ДОБРО СХВАТИО ОВО С ДИЗАЊЕМ РУКУ!
ЈА ЈЕСАМ.. И ДИЖЕМ РУКЕ!
186

ХАЈДЕ, ГАЛИЈИЋУ, НЕ БЕСНИ! СВЕ МОЖЕ ДА СЕ СРЕДИ!
ОСТАВИТЕ МЕ НА МИРУ!

ЈЕСИ ЛИ ИКАД ПОМИШЉАО ДА ЗАСНУЈЕШ ДОМАЋИНСТВО?
НЕ! А ШТО ПИТАТЕ?

АКО БИ ХТЕО, МОЖДА БИХ И ЈА УЧЕСТВОВАЛА У ОСТВАРЕЊУ ТОГ ПРОЈЕКТА!
К... КАКО?

ЗАЈЕДНО БИСМО ПОСТИГЛИ ВЕЛИКЕ СТВАРИ! МОГЛИ БИСМО ДА ПОСТАНЕМО ПОГЛАВИЦЕ ОВОГ СЕЛА!
А, ТАКО?

ТО ВИ, ЗНАЧИ, ПЛАНИРАТЕ! ДА ОСВОЈИТЕ ВЛАСТ!

ЈОШ ЈЕ ЛЕПШИ КАД СЕ РАЗБЕСНИ, ОВАЈ СЛАТКИ МАЛИ ГАЛИЈИЋ!
ПРЕСТАНИТЕ С ТИМЕ, ИЛИ БУ...

ЦМОК!

ШЉАС!

ШТА САМ УРАДИО? УДАРИО САМ ЖЕНУ! НЕМОГУЋЕ! ТО НИСАМ ЈА!

ОВАЈ... СТРАШНО МИ ЈЕ ЖАО! НИСАМ ХТЕО!

ОПРОСТИТЕ МИ... ТО ЈЕ ПРВИ ПУТ ДА ЈА...
УБУДУЋЕ БУ ИЗБЕГАВАТИ НЕВАСПИТАНЕ КЕПЕЦЕ!

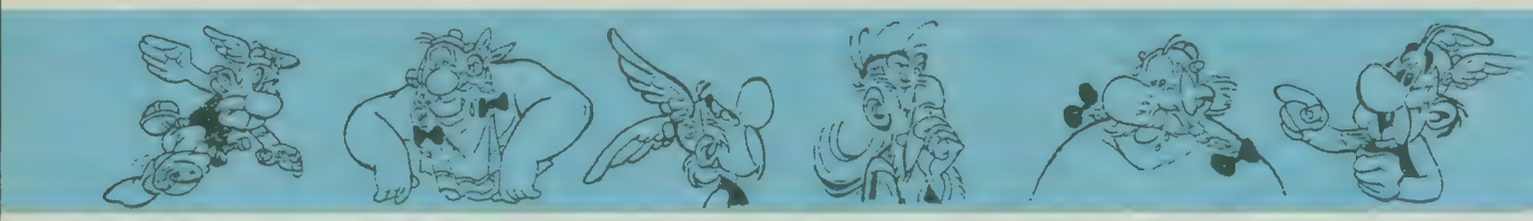

МАЕСТРИЈА ЈЕ НЕШТО ВЕСНА!
УЖАС, ОБЕЛИКСЕ! УДАРИО САМ ЖЕНУ!

ТО НИЈЕ ЗАНИМЉИВО КАО МЛАТИТИ РИМЉАНЕ!
СТИДИМ СЕ! КАКО САМ МОГАО?

ДА ЈЕ НЕКА ЛЕПША, ВОГАМИ, НЕ БИ ЈЕ УДАРИО! ХИ! ХИ! ХИ!
ЋУТИ, ОБЕЛИКСЕ!
АСТЕРИКСЕ!

МАЕСТРИЈА СЕ ЖАЛИЛА, ПА ЈЕ ВОМБОНА САЗВАЛА СЕОСКО ВЕЋЕ! СУДИЋЕ ТИ СЕ!
?!

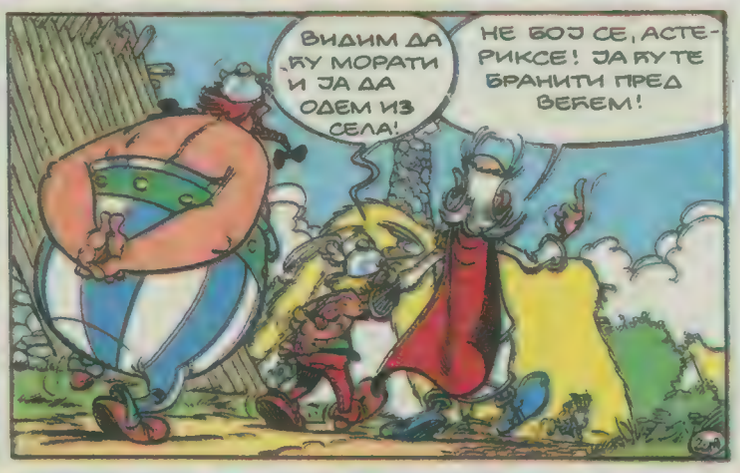
ВИДИМ ДА ЋУ МОРАТИ И ЈА ДА ОДЕМ ИЗ СЕЛА!
НЕ БОЈ СЕ, АСТЕРИКСЕ! ЈА ЋУ ТЕ БРАНИТИ ПРЕД ВЕЋЕМ!

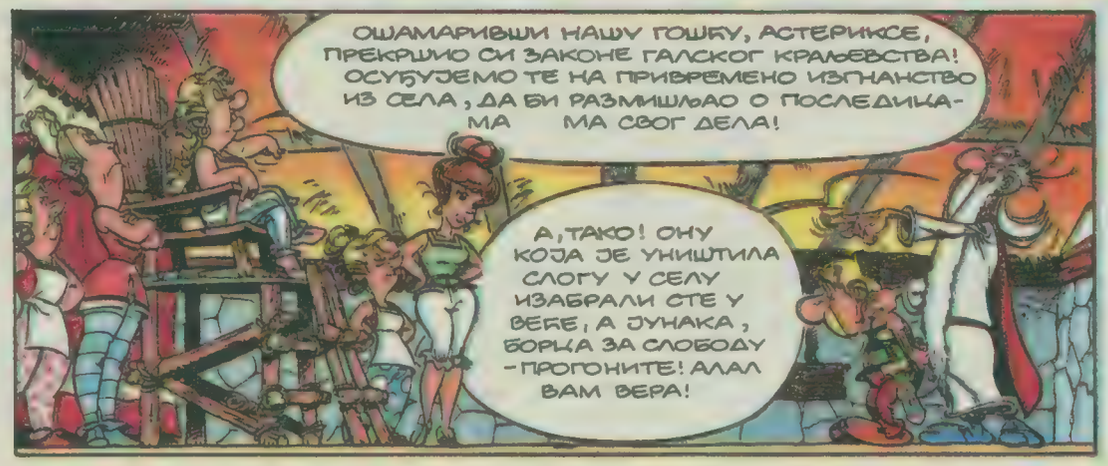
ОШАМАРИВШИ НАШУ ГОШЋУ, АСТЕРИКСЕ, ПРЕКРШИО СИ ЗАКОНЕ ГАЛСКОГ КРАЉЕВСТВА! ОСУЂУЈЕМО ТЕ НА ПРИВРЕМЕНО ИЗГНАНСТВО ИЗ СЕЛА, ДА БИ РАЗМИШЉАО О ПОСЛЕДИЦАМА МА СВОГ ДЕЛА!
А, ТАКО! ОНУ КОЈА ЈЕ УНИШТИЛА СЛОГУ У СЕЛУ ИЗАБРАЛИ СТЕ У ВЕЋЕ, А ЈУНАКА, БОРЦА ЗА СЛОБОДУ - ПРОГОНИТЕ! АЛАЛ ВАМ ВЕРА!

КАКВА ЈЕ ВАЈДА ОД ЈУНАКА! БИЛО БИ БОЉЕ ДА СЕ СПОРАЗУМЕТЕ С ЛЕГИОНАРИМА И ПРИХВАТИТЕ РИМСКИ МИР!

НИСУ НАМ ПОТРЕБНИ ТВОЈИ САВЕТИ, ЗМИЈО!
А ЈОШ МАЊЕ ТВОЈИ БУЂКУРИШИ, МАТОРА СОВУЉАГО!

Е, КАД ЈЕ ТАКО... НАПУШТАМ СЕЛО!!!
!

МОЖДА НИЈЕ ТРЕБАЛО ДА ОСУДИМО АСТЕРИКСА!
АКО НАС РИМЉАНИ НАПАДНУ...
НАЉУТИЛЕ СМО ДРУИДА!
...КАКО ЋЕМО БЕЗ ЧАРОБНОГ НАПИТКА?

НЕ БОЈТЕ СЕ! РИМЉАНИ НЕКЕ ОДБИТИ МИР КАД ИМ ГА ЈА ПРЕДЛОЖИМ!

МАЛО КАСНИЈЕ..
САД СМО СЕЛО ПРЕПУСТИЛИ МАЕСТРИЈИ!
ДА, АЛИ КАД-ГЛЕДАЋЕМО ГА ИЗБЛИЗА!
ЧЕКАЈТЕ И НАС!

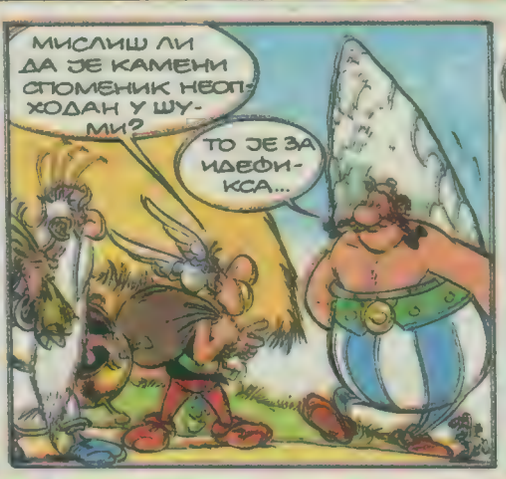
МИСЛИШ ЛИ ДА ЈЕ КАМЕНИ СПОМЕНИК НЕОПХОДАН У ШУМИ?
ТО ЈЕ ЗА ИДЕФИКСА...

...МАДА ОБОЖАВА ДРВЕЋЕ, ЈОШ ВИШЕ ВОЛИ СПОМЕНИКЕ!
21

ЧУДИ МЕ, ИПАК, ПАСИВНОСТ МУШКАРАЦА У СЕЛУ!
ЕРОБИКС
ЗАТВОРЕНО

НИЈЕ ЊИМА ЛАКО, АСТЕРИКСЕ! ОНИ ИМАЈУ ПОРОДИЧНЕ ОБАВЕЗЕ КОЈЕ МИ НЕМАМО!
ТРЕНИПИКО
ЗАТВОРЕНО

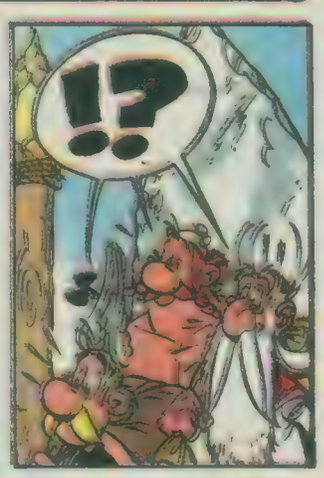
!?

УА, ЖЕНЕ! ХОЋЕМО СЛОБОДУ!!!
ТИ МАЛИ, ВРАЋАЈ СЕ КУЋИ!
НАЛАВНО, ОНИ СЕ ПЛОВОДЕ, А МЕНЕ ТЕЛАЈУ КУЋИ!

ЗА ТО ВРЕМЕ НА ОБАЛИ, БЛИЗУ ЛОГОРА АКВАРИЈУМ...
СПРЕМНИ ЗА ИСКРЦАВАЊЕ!
УФ! БИЛО ЈЕ И ВРЕМЕ!
ЈОШ МАЛО СЕ СТРПИТЕ И НЕ ИЗЛАЗИТЕ БЕЗ МОГ НАРЕБЂЕЊА!
А У ЛОГОРУ АКВАРИЈУМ...
ШМРЦ! ГАЛИ СУ ИЗБИСЛИЛИ ДОБО, СРАБНО ОРУЖЈЕ...
...У ШУБИ ЈЕ ЊИХОВ БУЗИЧАР, С ТАКО ГРОЗНИМ ГЛАСОМ...
... ДА СЕ И ДЕБО ЉУТИ: ПЉУСДЕ КИША ИЛИ ОН ЗАПЕВА! ШМРЦ!
?!
ТО ЈЕ АПСОЛ.. АПС... АП-БИХАА!
Е, ЗАИСТА БИ ВЕЋ МОРАЛА ДА ДОЂЕ СМЕНА!
СМЕНА ЈЕ СТИГЛА, ЦЕНТУРИОНЕ!
ШТА? ЗАР СИ ТИ СМЕНА?
ПОСЛАО МЕ ЈЕ ЦЕЗАР ДА ТИ КАЖЕМ ДА НАРЕДИШ ПОКРЕТ, НЕ ЧЕКАЈУЋИ СМЕНУ!
ГЛЕ! А ШТА АКО ЈА НЕКУ?
ОНДА ЋЕТЕ ПОСЛАТИ У ЦИРКУС... ЛАВОВИ ВОЛЕ ЦЕНТУРИОНСКО МЕСО!
ВОЈСКА, ПОКРЕТ!
А У ШУМИ КОЈА ОДВАЈА СЕЛО ОД РИМСКОГ ЛОГОРА...
ДОК ЧЕКАМО ДА СЕ ЖЕНЕ ОПАМЕТЕ, НИЈЕ НАМ ОВДЕ НИ ТАКО ЛОШЕ!
ИПАК, ТРЕБА ПАЗИТИ ДА РИМЉАНИ ТО НЕ ИСКОРИСТЕ И ЗАУЗМУ СЕЛО!
ИЋИ ЋЕМО ЈА И ОБЕЛИКС ДА ИЗВИДИМО!

А САД ИЗЛАЗИТЕ У РЕДУ И ТИШИНИ!
ЗИ-ХИИИИИИИИ!
!
ИИИИИИИИ!
РЕКАО САМ У РЕДУ И...
ОПС!
ИИИИИИИИИИИИИИ
...ТИШИНИ!
СТОЈ!
?

КАКВА ЈЕ ОВО МАСКАРАДА?
ТЕ ЈЕ СМЕНА ЗА ВАС, ВЕДЕ ОД ВОЈНИКА!

ХА! ХА! ХА! МОЖДА СУ ДОШЛЕ ДА РАЗВЕСЕЛЕ ВОЈСКУ!
ХИ! ХИ! ХИ! ЗАБОЛЕ ME СТОМАК ОД СМЕХА!
ХА! ХА! ХА! ХО! ХО!

ХУ! ХУ! ХУ! ХЕ! ХЕ!
ТАП! ТАП!

?!

БОНГ!

ПАФ!

УОФ!
БОНГ!

КЛОНК!

ТУТАТИСА МИ! ШТА ТО ВИДИМ, ОБЕЛИКСЕ?
НИЈЕ ПОШТЕНО! АКО СЕ РИМЉАНИ ТАБАЈУ МЕЂУ СОБОМ, ШТА ЋЕМО МИ?
ГРРР!

ПРЕСТАНИТЕ, ПОБОГУ!
ПИФ!
БАП!
КАКВА БРУКА! САД И БЕЗ ГАЛА ДОБИЈАТЕ БАТИНЕ! АЛА БИ СЕ ОНИ СМЕЈАЛИ ДА ВАС ВИДЕ!
МЕНИ ТО НИЈЕ СМЕШНО!
ПСТ, ОБЕЛИКСЕ!
ЛЕПО САМ ТИ РЕКАО ДА ОДЕШ ОДАВДЕ, ЦЕНТУРИОНЕ!
ОБЈАСНИ МИ О ЧЕМУ СЕ РАДИ?
ДОЂИ ОВАМО! РЕЋИ ЋУ ТИ У ПОВЕРЕЊУ!
?
25

СМИСЛИО САМ ОВУ ЖЕНСКУ ЦЕНТУРИЈУ, ДА БИСМО ПОТУКЛИ ГАЛЕ И ЗАУЗЕЛИ ИМ СЕЛО!
КАКО? ТИ МИСЛИШ ДА СЕ ЖЕНЕ ТУКУ БОЉЕ ОД НАС?
?!
ПОЗНАТО ЈЕ КАВАЉЕРСТВО ГАЛА! ОНО ЋЕ ИХ СПРЕЧИТИ ДА СЕ БОРЕ ПРОТИВ ЖЕНА!
У РЕДУ! СХВАТИО САМ! ОДЛАЗИМ!

Е, НЕ МОЖЕ! САД, ПОШТО СТЕ ОТКРИЛИ ТАЈНУ, ВРАТИТЕ СЕ У ЛОГОР!
?!?
БРЗО! ТРЕБА ДА ЈАВИМО ПОГЛАВИЦИ!
АСТЕРИКСЕ, ШТА МУ ЈЕ ТО КАВАЉЕРСТВО?
258

АКО СЕ БОРИМО ПРОТИВ ЖЕНА, ОСРАМОТИЋЕМО СЕ! А АКО СЕ НЕ БОРИМО – ЗАУЗЕЋЕ НАМ СЕЛО!
ТУТАТИСА МУ! ТРЕБА ОБАВЕСТИТИ НАШЕ ЖЕНЕ ДА ИМ ПРЕТИ ОПАСНОСТ!
МИ СМО ЖРТВЕ НАШЕ РЕПУТАЦИЈЕ!

КО СЕ ЈАВЉА ДА ОДЕ ДО СЕЛА?

ЈА СЕ НИКАД ВИШЕ НЕ ВРАЋАМ!
МОЈА ЖЕНА БИ ПОМИСЛИЛА ДА ЈЕ ТО ИЗГОВОР ДА ОПЕТ СЕ ВРАТИМ!
МЕНЕ ЧЕКА ГОМИЛА ПОСУЂА!
КАКО МОЖЕ ТО ДА ТРАЖИ ОД НАС?
А НАШЕ ДОСТОЈАНСТВО?

СХВАТАМ! ДОБИ, ОБЕЛИКСЕ!
261

НЕ ВАЉА! А, ОБЕЛИКСЕ?
БЕСАН САМ, АСТЕРИКСЕ! СВИ ВЕПРОВИ СЕ РАЗБЕЖАЛИ ЗБОГ ХАРМОНИКСА ...

... А САД ВИШЕ НЕ МОЖЕМО НИ ДА МЛАТИМО РИМЉАНЕ, ЈЕР СУ – РИМЉАНКЕ!

ШТА ЈЕ ОВО? СЕЛО ИЗГЛЕДА НАПУШТЕНО!
ИСТА СТВАР КАО СА ХАРМОНИКСОМ! РАЗБЕЖАЛИ СУ СЕ ОД МАЕСТРИЈЕ!
АЕРОБИКС
262

НАПЛЕД! УДЛИ ЛИМЉАНЕ!
ЕЈ, МАЛИ! РЕЦИ МИ, ГДЕ СУ ЖЕНЕ?
БАДАГЛАНГ!
СВЕ СУ У СКОЛИ! ЗА НАС ЈЕ ТО СУПЕЛ! НЕМА НАСТАВЕ!
?
ДА ПОГЛЕДАМО, ОБЕЛИКСЕ!
ШКОЛА
КЛАП! КЛАП! КЛАП!
БРАВО!
НАСТАВЉАЈУЋИ МОДНУ РЕВИЈУ, ЕВО МОДЕЛА „ГАЛСКО ВЕЋЕ" ИЗ КОЛЕКЦИЈЕ ДИОРИКС!
КЛАП! КЛАП! КЛАП! КЛАП! КЛАП! КЛАП!
НЕВЕРОВАТНО!
ЊУШ! ЗАИСТА... ВИШЕ СЕ НЕ ОСЕЋА СМРАД АЕРОБИКСОВЕ РИБЕ!
КЛАП! КЛАП! КЛАП!
ПАРДОН, ШТА ЈЕ ОВО?
МАЕСТРИЈА ЈЕ ДОВЕЛА ВЕЛИКЕ МОДНЕ КРЕАТОРЕ ИЗ ЛУТЕЦИЈЕ...
ТАП! ТАП!
ШТА? ПА ТО ЈЕ АСТЕРИКС!

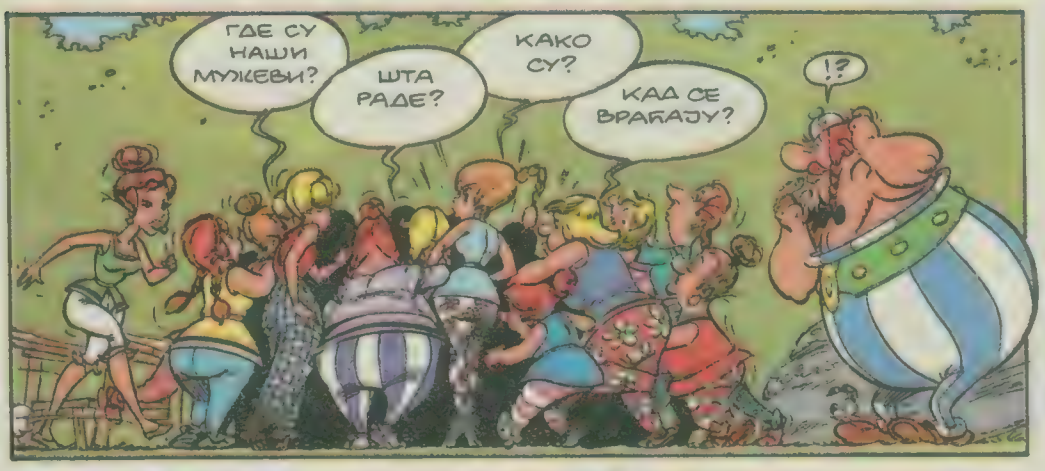
ГДЕ СУ НАШИ МУЖЕВИ?
ШТА РАДЕ?
КАКО СУ?
КАД СЕ ВРАЋАЈУ?
!?

ФУЈ! РОБИЊЕ СТЕ БИЛЕ, РОБИЊЕ ОСТАЈЕТЕ!

ТИШИНА!
СКЛОНИТЕ СЕ! МОЖДА АСТЕРИКС ИМА НЕШТО ДА НАМ КАЖЕ!

ЖАО МИ ЈЕ ШТО ПРЕКИДАМ ВАШУ ПРИЧЕДБУ, АЛИ ТАНДАРАБРИКС ЗАБЉОА ДА...

СТОЈ! САСТАНАК ВЕЋА У МОЈОЈ КОЛИБИ! ДА ЧУЈЕМО ШТА ТАЈ ДЕБЕЛИ ПОРУЧУЈЕ!

МАЛО ЗАТИМ...
ЗНАЧИ, ЦЕЗАР ЈЕ ОТКРИО СЛАБОСТ ГАЛА!
НЕМОЋНИ СМО ПРЕД ТОМ ЖЕНСКОМ ЧЕТОМ!
ГЛЕ, САД СЕ ГОСПОДИН ПРАВИ ВЕЛИКИ КАВАЉЕР!
ОНДА ЋЕМО СЕ МИ ТУЋИ!
И ПОБЕДИЋЕМО, УЗ ПОМОЋ ЧАРОБНОГ НАПИТКА!
МАДА ТО ГОЈИ!

НЕ! ИДЕМ ЈА ДА РАЗГОВАРАМ СА РИМЉАНКАМА! СА ЖЕНАМА, ЛАКО ЋЕМО СЕ СПОРАЗУМЕТИ!
ИПАК, ОБАВЕСТИТЕ ДРУГЕ ЖЕНЕ У СЕЛУ! НЕКА ЗНАЈУ ШТА ИХ ЧЕКА!

ОСТАНИТЕ ВАС ДВОЈИЦА! ИМАМ НЕШТО ДА ВАС ПИТАМ!
?
?

КАКО ЈЕ МОЈ ЗЕЧИЋ, АСТЕРИКСЕ? ВАЉДА НИЈЕ НАЗЕБАО!
!!!
У ШУМИ ЈЕ ВЛАЖНО! ОДНЕСИ МУ ОВУ ТОПЛУ ОДЕЋУ!
И ПОДСЕТИ ГА, АКО СУ ВИШЕ ЖДЕРЕ, ДА ЋЕ ГА БОЛЕТИ ЈЕТРА!
ПРОДАЈЕМО
ЕЈ, АСТЕРИКСЕ!
?
РЕЦИ МОМ АЕРОБИКСУ ДА СЕ ДОБРО ПОКРИЈЕ! НОЋИ СУ СВЕЖЕ У ШУМИ!
ОВО ЈЕ ЗА ТВИНПИКСА! ПОЗНАЈЕМ ГА, ОН ЗАЧАС НАЗЕБЕ!
ЗА КОЗМЕТИКСА, ДА ГА НЕ УХВАТИ РЕУМА...
...А ОВО ДА СЕ НЕ ОДВИКНЕ ОД ПРАЊА!
?
!
НЕШТО БИХ ТЕ ЗАМОЛИЛА, АСТЕРИКСЕ!
ОБЕЛИКСЕ, ДОЂИ МАЛО!
ОВАМО, АСТЕРИКСЕ!
ОБЕЛИКСЕ!
ЕХЕЈ! АСТЕРИКСЕ!
МАЛО КАСНИЈЕ...
КАКВЕ НАМ НОВОСТИ ДОНОСИШ ИЗ СЕЛА?
МАЛО НОВОСТИ...
...АЛИ МНОГО СТВАРИ!
?!

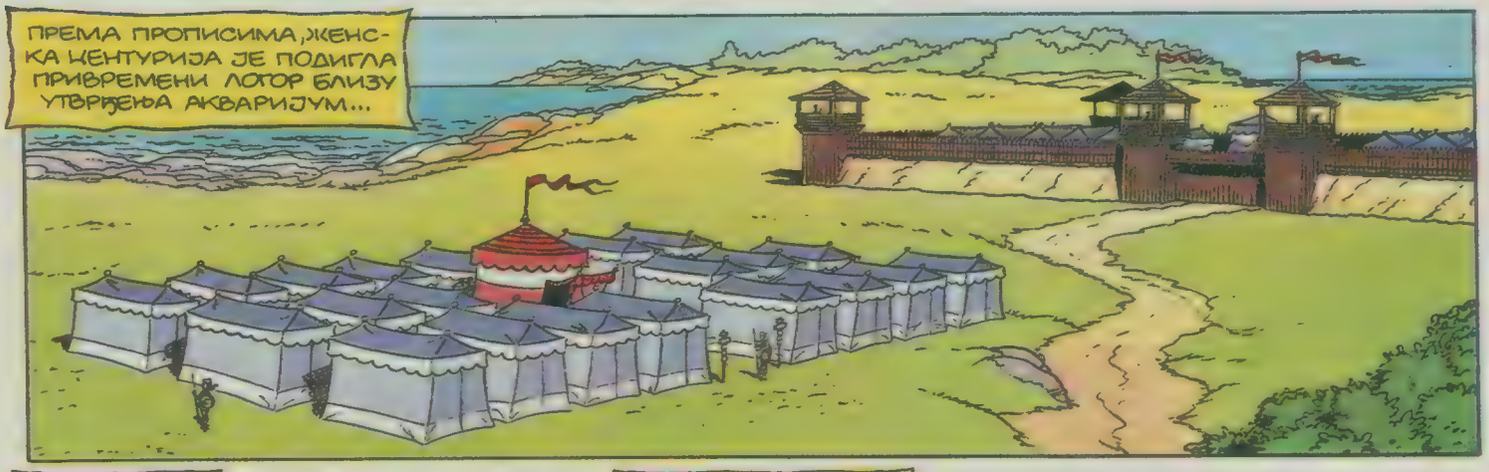
ПРЕМА ПРОПИСИМА, ЖЕНСКА КЕНТУРИЈА ЈЕ ПОДИГЛА ПРИВРЕМЕНИ ЛОГОР БЛИЗУ УТВРЂЕЊА АКВАРИЈУМ...

...УЗ ИЗВЕСНЕ НЕСПОРАЗУМЕ...
ШТА ЈЕ ТО?
ТО? ТО ЈЕ ЈЕДАН ДЕЗЕНИРАНИ САТЕН С БОЈАМА ОТПОРНИМ НА ПРАЊЕ!

ВОЈНИЦИМА, КОЈИМА ЈЕ ЗАБРАЊЕНО ДА ИЗЛАЗЕ ИЗ УТВРЂЕЊА, МОРАЛ ЈЕ ОПАО...
АКО САД И ЖЕНЕ МОГУ ДА БУДУ ЛЕГИОНАРИ, ЧЕМУ МИ СЛУЖИМО?
ЋУТИ, МОРЕ! ВОЛЕО БИХ ЈА ДА САМ У ТОЈ ЛЕГИЈИ, МАКАР И КАО DOMESTICUS*!
30
* СЛУГА

ЗА ТО ВРЕМЕ...

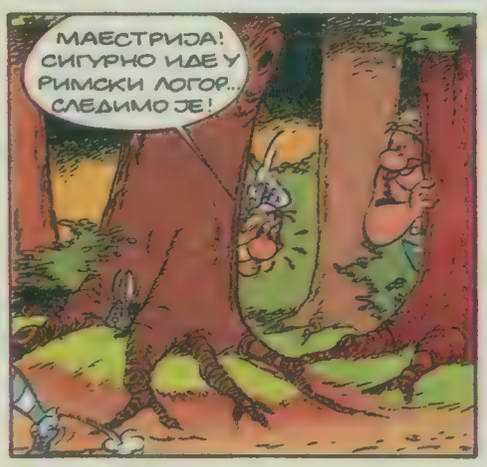
МАЕСТРИЈА! СИГУРНО ИДЕ У РИМСКИ ЛОГОР... СЛЕДИМО ЈЕ!

СТОЈ, ГАЛКО!
ТИ СИ ЖЕНА КАО И ЈА! ПРУЖИ МИ РУКУ, РИМЉАНКО!

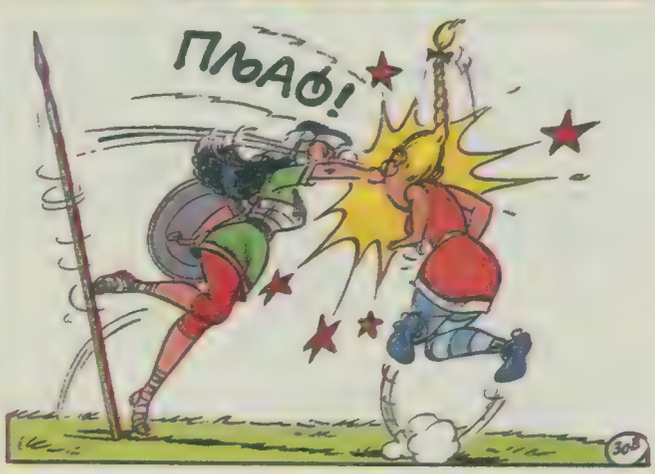
ПЉАФ!
30

СКИТЊА КРОЗ ПСИХОЛОГИЈУ

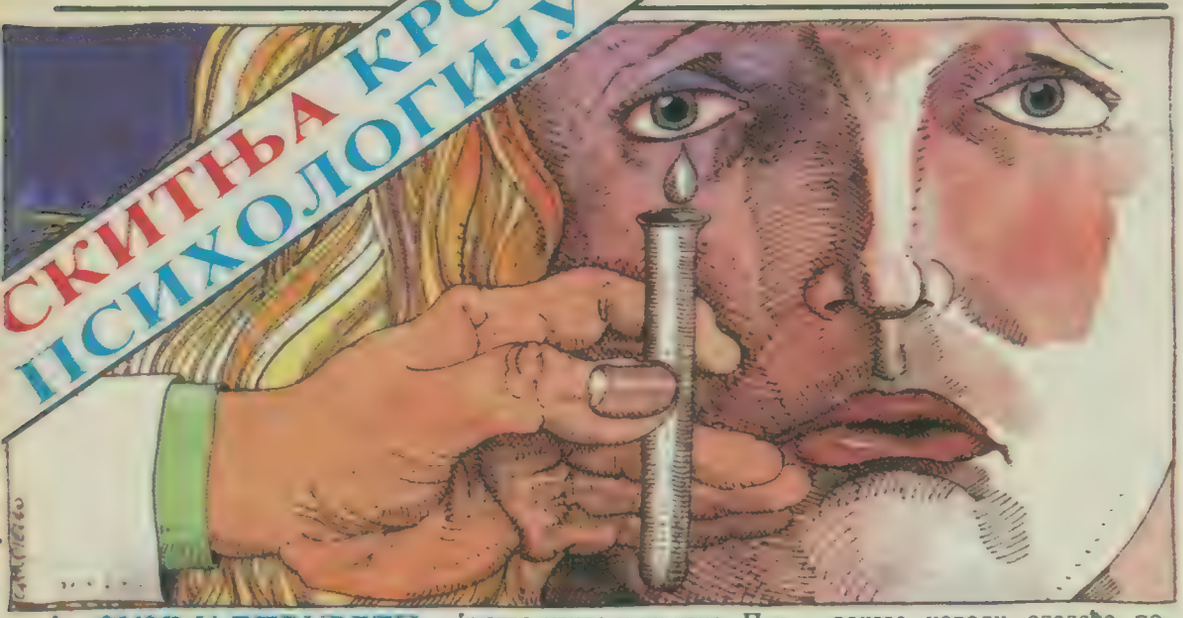

СУЗЕ У ЕПРУВЕТИ

Вилијам Фреј је биохемичар и директор Центра за проучавање плача у Минеаполису. Фреј је након 15 година истраживања своје искуство изнео у књизи: „Плакање – мистерија суза".

Познато је да се људи боље осећају када се исплачу, али зашто је то тако? Фреј каже: зато што са сузама избацују и хемијске материје које су се накупиле за време емоционалног стреса. Као доказе наводи следеће податке.

У сузама се налази 30 пута више мангана него у крвном серуму. Значи, са сузама се манган избацује из тела, а зна се да је то минерал који веома утуче на расположење људи. Затим, хемијски састав суза изазваних спољним утицајем, као што је, на пример, црни лук, и оних које су последица унутрашњег стања човека различит је. „Унутрашње" сузе садрже 25 одсто више беланчевина него „спољашње".

И то није све. И спољашње и унутрашње сузе садрже три хемикалије за које се зна да се нагомилавају у телу за време стреса. То су: АСТН хормон, који је најбољи телесни показатељ за време стреса, затим хормон пролактин који регулише лучење млека код жена и један ензим за који се верује да утиче на осећај бола. А чињеница да повећање пролактина изазива и већу плачљивост, може делимично објаснити и појаву да жене плачу више од мушкараца. Наиме, у телу одрасле жене има 60 одсто више пролактина него у организму одраслог мушкарца. Дечаци и девојчице имају исти ниво пролактина и подједнако често плачу. На крају Фреј поручује: не сузбијајте сузе.

ПРИЧАЛИЦЕ ОКРУГЛОГ СТОЛА

У неким школама клупе су поређане у круг, а у другим ученици седе „класично" – по редовима. И, шта је боље? Све зависи од тога шта наставник жели да постигне на часу.

Једно испитивање је показало да ученици који седе у кружно распоређеним клупама мање пазе на часу, а више раде оно што омета наставу. Психолог Кевин Вебал из Бирмингема, Велика Британија, који је спровео ово испитивање посматрао је четири месеца ученике шестог разреда и бележио њихово понашање на часу. Шта је закључио: кад седе у круг, деца проводе само 35 одсто времена пратећи наставу, а ако седе по редовима овај проценат износи 70. Сем тога у кругу се број несташлука којима ученици ометају наставу повећава три пута. Међутим, кружни распоред показао се бољим када су на дневном реду биле дискусије, групна разрада неке теме и уопште ситуације у којима је од ученика тражено да изнесу што више различитих идеја и мишљења.

Зато Вебалов предлог гласи: распоред клупа треба с времена на време мењати.

СПАСИТЕ ГОВОРНИЦЕ!

Познато је да су телефонске говорнице жртве жестоких излива насиља, поготово када се дрзну да прогутају новац или жетон, а при том не дају везу, за шта су, уосталом, и плаћене.

Психолози Мозер и Леви-Лебоје сматрају да се ту не ради само о губитку новца, већ и о осећању беспомоћности и спознаји да немамо контролу над ситуацијом. Неке од нас то наводи на уништавање онога који у нама ствара та осећања, у овом случају телефонску говорницу. Уосталом, кад о свему трезвено размислимо, видимо да ту има заиста пуно разлога за фрустрацију и бес. Прво, не можемо да обавимо разговор. Друго, морамо да нађемо другу говорницу. Треће, морамо да набавимо нови жетон, а трафике нема па нема, и четврто – не знамо како ћемо добити новац назад.

Имајући све то у виду, истраживачи су, по наруџбини телефонске компаније, смислили неколико психолошких „цака" да би заштитили говорнице. Поставили су у њима обавештења у којима се корисницима објашњава да свој новац могу да добију натраг у најближој пошти а ставили су и мапу са означеним местима на којима се налазе говорнице које увек морају да раде.

Пратећи утицај ових обавештења на понашања људи, посматрачи су забележили знатно мање насилничког понашања у говорницама са обавештењима. Међутим, од 240 људи којима је у току једног поподнева аутомат прогутао жетон, а имали су обавештење како да га добију натраг, само двоје је и отишло до поште.

– То је доказ да губитак новца није оно што изазива насилничко понашање, већ немогућност избора, зависност од машине и немогућност да се утиче на ситуацију – истичу Мозер и Леви-Лебоје.

С. Лазаревић

КОМПЈУТЕРСКА ПОТЕРА ЗА ЧОВЕКОМ БЕЗ ИМЕНА И БЕЗ ЛИЦА

ФАНТОМ

КРАДЕ РЕТКЕ КЊИГЕ

Био је талентовани обијач свих брава и сефова, пењао се уз висок гладак зид као мачка, умео је за трен да се преруши и имао је чврст алиби. И никада не би био откривен да детектив Хантсбери није озбиљно схватио свој посао

Први знак за узбуну стигао је полицији из Вашингтон стејт универзитета у Пулману једног фебруарског поподнева 1988. Особље универзитетске библиотеке открило је да су ишчезли најдрагоценији примерци из богате збирке колонијалних мексичких докумената. Непозната рука очистила је полице и кутије архива односећи кључне листове из 15. века.

Џон Гуидо, директор рукописа, архива и посебних збирки библиотеке Холанд, узео је с полице једну књигу у кожном повезу и показао је детективу Стиву Хантсберију. Био је то примерак инкунабула – овај латински израз означава сваку књигу штампану пре 1500. године, док је штампарство било још у пеленама. Такво благо бирао је непознати лопов.

Током следећих неколико дана особље библиотеке Холанд проверило је збирке и списак несталог материјала је порастао. Губитак је био ненадокнадив: нестало је 39 од 60 инкунабула, на стотине мексичких колонијалних докумената и стотинак књига, углавном најстаријих историја америчког Северозапада.

Детектив Хантсбери послао је списак опљачканих радова агенту Марку Тандерклауду из специјалног одељења Федералног истражног бироа. Агент га је обавестио да се слична крађа догодила у библиотеци Орегонског универзитета у Јудину децембра 1987. године. Тада су нестали јединствени документи историје америчког Северозапада као и руком писани дневници првих досељеника.

Извештаји путују компјутерским ножем

Следећих седмица Хантсбери је по четрнаест сати дневно проводио истражујући и анализирајући распореде просторија и сигурносне системе обеју библиотека. Питао се како је било могуће извести тако крупну крађу: књиге и документа из само једне од библиотека могле су да стану у повећу аутомобилску приколицу!

Директори библиотека у Сједињеним Америчким Државама нерадо обавештавају јавност, па чак и полицију, о таквим стварима, а Хантсбери је знао да ништа неће постићи уколико се случај не прочује. Само тако ће се неко, можда, сетити неке појединости која би помогла да истрага крене с мртве тачке и да се лопову, који књиге односи у нарамцима, уђе у траг.

Због тога је овај савесни детектив почео да наставља извештаје о пљачкама и шаље их читавом америчком Западу преко компјутерске мреже која је повезивала све колеџе, библиотеке и музеје. Новинари и јавност били су, на тај начин, искључени. Скренуо је пажњу и трговцима и колекционарима ретких књига да лопов не би лако и некажњено продао свој драгоцени плен.

Неколико дана касније детектива Хантсберија позвао је телефоном детектив Бил Мартин из полиције у Лос Анђелесу. Саопштио му је да су и библиотеке колеџа Клермонт опљачкане и да су из њих однете инкунабуле и књиге о историји Калифорније и Запада.

Адреса тачна, човек погрешан

Следећи траг те пљачке и Хантсберијеве компјутерске извештаје, детектив Бил Мартин је сазнао да је у библиотеци Кларк у Калифорнији непознати уљез успео да се домогне за обичне посетиоце без нарочите дозволе забрањеног дела просторија с најређим књигама. На његовој фалсификованој дозволи стајало је име Мет Мекгју и адреса у Минесоти.

Био је то први траг у откривању идентитета фантомског лопова. Најзад нешто! Детектив Хантсбери је телефонирао библиотеци Кларк и добио фантомов опис: омањи мршав човек у старом, за који број већем, кариранom капуту и панталонама које су висиле. Детектив је одмах направио и пустио у компјутерску мрежу нови извештај с таквим описом а сам почео да трага за именом.

На адреси која је стајала у дозволи предатој библиотеци заиста је постојао Метју Мекгју, али је он био професор психологије Универзитета у Минесоти, без полицијског досијеа и без икакве везе са случајем пљачке ретких књига. Фантом је само позајмио (и погрешно написао) његово име и тачну адресу.

Средином априла 1988. детектива Хантсберија, који је био на краћем службеном путовању, сачекала је телефонска порука: полиција на Калифорнијском универзитету у Риверсајду, упозорена његовим компјутерским билтенима, ухапсила је човека који се представљао као Метју Харолд Мекгју.

Дотични је затечен с рукописом из 15. века у закључаном одељењу универзитетске библиотеке. Полиција је у његовој кожној торби нашла чачкалице, металне полуге и штапове и план просторија Вашингтон стејт универзитета. Оптужен је за недозвољено улажење и поседовање обијачког алата и притворен у градском заводу у Риверсајду.

Имао откривено пошту отисака прстију

Хантсбери, који је поруку примио са закашњењем, одмах се јавио полицији у Риверсајду и сазнао да је окривљени пуштен из затвора уз кауцију и да је суђење заказано за месец мај. Ово је значило да је птичица одлетела, али је, ипак, оставила траг.

Јер, из Риверсајда су убрзо стигли његови отисци прстију и Хантсбери је открио да припадају извесном Стивену Керију Блумбергу који је већ био хапшен због провалних крађа.

Хантсбери је своју истрагу проширио на криминалистичку активност Стивена Блумберга шаљући компјутерске билтене и поруке широм Сједињених Америчких Држава. Одговори су стигли из Ајове, Мичигена и Колорада где је Блумберг хапшен због крађа. Хантсбери је добио и извештај да Блумберг има и стални годишњи приход од 70 хиљада долара од породичног наследства.

Лопов се, наравно, није појавио на заказаном суђењу у Риверсајду маја месеца и то никога није изненадило. Захваљујући Хантсберију све библиотеке биле су упозорене да се чувају пљачке и добиле су опис лопова као и његово право и лажно име.

Али, и пљачке библиотека су, после случаја у Риверсајду, сасвим престале. Детектив Хантсбери је такав развој догађаја и очекивао. Знао је да је решио случај „Фантома ретких књига" и да је само питање времена када ће се овај упецати.

Ортак је пропевао

Агент Федералног истражног бироа Марк Тандерклауд обавештавао је своје шефове о случају. FBI је знао да су Стивен Блумберг и његов ортак Кери Роудз препродавци крадених старина, али их све до Хантсберијевог открића није доводио у везу с пљачкама библиотека. Осим тога, FBI је имао преча посла.

Крајем 1989. године Кени Роудз се уплашио да ће га Блумберг насамарити и опљачкане старе књиге и драгоцена документа кришом однети у Европу и продати, а тамо ни њега ни новац нико никада неће пронаћи.

Због тога је Роузд пропевао. Као прво, послао је поруку Федералном истражном бироу да све зна о кући крцатој ретким књигама у месту Отуиви у савезној држави Ајови. Био је спреман да сарађује с полицијом под условом да се против њега, као саучесника, не покреће кривични поступак што је у САД могуће.

Роудза је преузео специјални агент Федералног истражног бироа Џон Олет. Роудз је свог ортака описао као талентованог обијача свих брава, катанаца и сефова, то јест, свега што се отвара. Осим тога, Блумберг је био окретан и могао је да се узвере уз висок гладак зид као мачка. Био је одличан фалсификатор, а умео је за трен и да се преруши тако да га не би познала ни рођена мајка.

Знао је да се извуче из невоље, али и да не изазива судбину.

Као доказ Роузд је предао Џону Олету низ снимака тајанствене куће на чијим су прозорима у приземљу биле заковане даске, а на спрату су се, од пода до плафона, налазиле полице крцате опљачканим књигама и драгоценим старим документима.

Заседа у Џеферсон Стриту 116

С тим фотографијама, као доказним материјалом, агенти Федералног истражног бироа добили су налог да провале у кућу.

Екипа наоружаних агената у цивилу запосела је зграду број 116 Џеферсон Стрита у Отуиви предвече 20. марта 1990. године.

Иза куће се, одмах после поноћи, зауставио стари кадилак и из њега је изишао сувоњав човек у фармеркама и патикама. Ушао је у кућу кроз задња кухињска врата и у њој затекао три човека. „Знамо ко си, Стивене", рекао му је агент Олет. „Ми смо FBI."

Блумберг је смрknутог лица саслушао која су му права, а затим је пребачен у ћелију затвора у Ди Моинзу.

Агенти су претражили кућу од приземља до крова. Била је дупке пуна разних драгоцених предмета, слика и намештаја и бескрајних полица и кутија опљачканих ретких књига. Ту су се, између осталог, налазила и прва издања многих америчких и енглеских књига, најстарије дечије књиге, прве писане историје САД, ране библије и географски атлас и безброј инкунабула, све заједно око двеста томова.

За превоз двадесет тона књига и докумената до сефова у Омахи употребљена су два огромна тегљача. Вредност товара, који и није имао цену пошто није био за продају, прелазила је пет милиона долара. Екипе стручњака дале су се на тежак посао прављења каталога тих књига и докумената да би били враћени својим власницима пошто је Блумберг с већине поскидао етикете и печате.

Глумио је лудило

Суђење Стивену Блумбергу почело је 23. јануара 1991. године у Ди Моинзу, савезна држава Ајова. Као кључни сведок оптужбе Кени Роудз је испричао како је још од средине седамдесетих година помагао Блумбергу да књиге пљачкане у библиотекама и музејима пребаци старим кадилаком до Џеферсон Стрита 116.

Блумбергови адвокати поднели су доказе од психијатара да се ради о ментално оболелој особи која, због тога, и не може да буде крива и осуђена. То је изјавио и његов отац, пензионисани лекар, тврдећи да се његов неуравнотежени син од ране младости лечио код разних психијатара.

Али, Роудз је ово лако побио објаснивши да је Блумберг посећивао психијатре припремајући себи чврст алиби за случај да буде откривен. „То ће ме спасти робије", говорио му је Блумберг. Наравно, није га спасло: осуђен је на подужу временску казну иза решетака.

Од тог случаја било је и велике користи. Библиотеке с драгоценим књигама и списима опремљене су најсавременијим сигурносним уређајима: покретним детекторима, инфрацрвеним алармима, електронским баријерама и бољем начину провере личних исправа и потписа посетилаца.

„Случај фантомског пљачкаша зближио је библиотекаре и полицајце", изјавио је детектив Стивен Хантсбери, најзаслужнија личност у откривању Стивена Блумберга.

Бојана Дожић

Илустрово: Бранко Јовановић

ХИТ ХИТ ОД ФАРМЕ ДО ТОП ЛИСТЕ

У историји рока није ретког да се на топ листама нађу људи који са музиком немају баш много везе. Наравно, већина се издавала за професионалце и праве музичаре, али треба споменути и тренутке када је на врху британске топ листе била фудбалска репрезентација са својом химном, популарни глумци или оперски певачи који са рок музиком до тог тренутка нису имали додира. Нова звезда те врсте је Вик Ривс (право име Џим Моир) познати телевизијски комичар у Енглеској. Додуше, он иза себе има солидно рокерско залеђе. Средином седамдесетих дошао је из провинције у Лондон и основао експерименталну панк групу

– Назвали смо се „Троут" – каже Ривс – и производили ужасну буку тако што смо у касетофон гурали жице. Свирали смо неколико година и онда схватили да за нас нема наде на сцени.

Ривс је затим прешао у групу „Farm" која је покушавала да свира добру поп музику, али ни у томе нису успели. Откуд назив „фарма". Можда због тога што је Ривс пре доласка у Лондон живео на фарми где је гајио свиње. – Била је то одлична забава, јахао сам свиње по цео дан – каже.

– Можда је заиста било тако, а можда је све измислио, углавном – напустио је идеју о рок каријери схвативши да је боље да се људи смеју његовим досеткама него песмама. Удружио се са Бобом Мортимером и са њим почео да наступа по лондонским клубовима. Захваљујући необичном хумору стигао је на телевизију и популарност није изостала

Изгледа да је Ривс тако заобилазним путем најзад успео да постигне нешто и на музичкој сцени. Снимио је албум „I Will Cure You" а сингл на коме се нашла обрада старог хита Тони Роа „Dizzy" донела му је високо место на топ листама.

– Није ми жеља да постанем поп звезда – тврди Ривс. – Ово ми је само добра забава. Мислим да су људи постали превише озбиљни када говоре о поп музици. У ствари, постали су превише озбиљни када говоре о било чему.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

ШОУ МОРА ДА ТЕЧЕ ДАЉЕ

Празни простори – зашто живимо
Напуштена места – мислим да знамо резултат
Даље и даље, да ли неко зна чему стремимо...
Још један херој, још један бесмислени злочин
Иза завесе, у пантомими
Држи линију, жели ли више нико ту да буде
Шоу мора да тече даље
Срце ми се слама
Шминка топи
Али осмех још увек стоји.
Што год да се деси, препустићу случају
Још један срчани удар, још једна пропала романса
Даље и даље, да ли неко зна чему стремимо
Чини ми се да учим, сада морам бити весео
Брзо ћу се окренути, око ухвати сад
Напољу зора се рађа
Али унутра, у тами болујем да бих био слободан
Шоу мора да иде даље
Душа ми је обојена као крила лептира
Бајке од јуче ће порасти али никада умрети
Могу да летим – моји пријатељи
Шоу мора да тече даље
Суочићу се са тим уз церење
Никада нећу попустити
Даље уз шоу
Платићу рачун, заиграћу са ђаволом
Морам наћи воље да идем даље
Даље уз
Даље уз шоу
Шоу мора да тече даље...

Током лета 1990. године појавио се деби албум „Vision" младе Американке Мараје Кери. Плоча се за четири недеље нашла међу првих петнаест на листи поп албума и постала најбрже продавани деби те године у Америци.

Наде које су у потпуно непознату певачицу полагали продуценти потпуно су се испуниле. Првобитни успех Мараја сада потврђује новим албумом „Emotions". Иако има само 21 годину, прошла је све фазе од првих демо снимака до великих тиража.

Одрасла је са мајком, бившом певачицом у њујоршкој опери, која је касније давала часове певања. Свом трећем детету Мараји име је дала по једној песми из мјузикла „Paint Your Wagon". Када је матурирала, Мараја је под утицајем старих соул и госпел песама почела да компонује и преселила се на Менхетн. Дању је писала песме, а увече радила као келнерица и то у разним ресторанима јер су је често отпуштали зато што је, како сама каже „имала чврст став".

Јасан циљ и амбиција одвели су је на једну музичко-пословну забаву где је Томију Мотоли, утицајном директору у дискографској кући CBS, утрапила своју траку са демо снимцима.

– Када сам кренуо са забаве, преслушао сам траку у колима – каже Мотола – и толико ми се допала да сам се вратио и одмах направио договор са Марајом.

У игру је одмах укључио читав тим стручњака јер је решио да од Мараје створи звезду. Окупио се читав тим композитора који су радили за Витни Хјустон, песме су опремљене богатом продукцијом тако да је на деби албуму остало мало од онога што је Мараја смишљала на Менхетну.

– Нисам замишљала да ће се тако радити плоча. Ипак, на крају је све испало добро – каже Мараја. – Желела сам да продукцију плоче поверим Бену Маргулису, човеку са којим већ дуго компонујем, нисам била спремна да радим са супер стар продуцентима. Тек на другом албуму постигла сам оно што сам желела и опет је продат добар тираж.

THE SHOW MUST GO ON

Empty spaces – what are we living for
Abandoned places – I guess we know the score
On and on, does anybody know what we are looking for...
Another hero, another mindless crime
Behind the curtain, in the pantomime
Hold the line, does anybody want to take it anymore
The show must go on
Inside my heart is breaking
My make up may be flaking
But my smile still stays on.
Whatever happens, I'll leave it all to chance
Another heartache, another failed romance
On and on, does anybody know what we are living for?
I guess I'm learning, I must be warmer now
I'll soon be turing, round the corner now
Outside the dawn is breaking
But inside in the dark I'm aching to be free
The show must go on
My soul is painted like the wings of butterflies
Fairytales of yesterday will grow but never die
I can fly – my friends
The show must go on
I'll face it with a grin
I'm never giving in
On – with the show
I'll top the bill, I'll overkill
I have to find the will to carry on
On with the
On with the show
The show must go on...

Текст и музика: „Queen"
Изводе: „Queen"

ПОВРАТАК РОК ВЕЛИКАНА

Лу Рид је после трогодишње паузе објавио нови албум под називом „Magic And Loss". Плоча инспирисана суморном темом, борбом против рака, посвећена је његовим пријатељима композитору Оку Помусу и Линколну Сведоу који су умрли од те болести. Иначе, Лу Рид је недавно од британског музичког магазина „Q" добио годишњу награду за доринос рок музици и тада је најавио да ће ускоро доћи у Европу да на концертима представи свој нови албум

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Рокенрол си ако се бориш против система. А ако пијеш млекшејк и редовно радиш домаће задатке онда си поп музичар".

Ајс Ти

МУЗИЧКА ПОШТА

hao.

Молио бих те да објавиш дискографију групе „Deep Purple", као и имена чланова групе и то по реду како су се смењивали

Оригиналну поставу чинили су 1968. године, када је група основана, клавијатуриста Џон Лорд, гитариста Ричи Блекмур, певач Крис Куртис, басиста Дејв Куртис и бубњар Боби Вудмен. После неколико месеци већ је дошло до промена. Нови бубњар постао је Јан Пајс, певач Род Иванс, басиста Ник Симпер.

Августа 1969. нови чланови постају басиста Роџер Гловер и певач Јан Гилан (на слици) и тако се формира најпознатија постава овог састава. Током четири године заједничког рада остварили су огроман успех, али јуна 1973, због несугласица са Блекмуром, групу напуштају Гилан и Гловер. На место певача долази Дејвид Ковердејл из састава „Fabuloser Brothers" а нови басиста је Глен Хјуџ из састава „Trapeze". Априла 1975. групу напушта и Блекмор да би основао састав „Rainbow" а на његово место долази Томи Болин, бивши гитариста групе „James Gang".

Група се распала 1976. Ковердејл је започео соло каријеру а затим основао „Whitesnake", Лорд и Пајс су са Тонијем Ештоном основали „Paice Ashton and

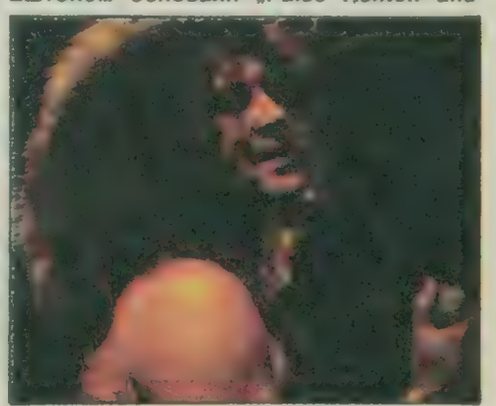

Lord", Хјуџс се вратио групи „Trapeze" а Болин окупио „Tommy Bolin Band", али је неколико месеци касније умро на Мајамију.

Током 1984. прихватили су понуду од два милиона долара за сваког да се уједине и у постави Блекмур, Гилан, Гловер, Лорд и Пајс кренули су на светску турнеју. Јула 1989. групу је напустио Гилан, а на његово место дошао је Џо Лин Тарнер.

Дискографија: „Shades Of Deep Purple" (1968), „Book Of Taliesyn" (1969), „Deep Purple in Concert" (1969), „Concerto For Group And Orchestra" (1970. снимљено са Краљевским филхармонијским оркестром), „Deep Purple in Rock" (1970), „Fireball" (1971), „Machine Head" (1972), „Made in Japan" (1973), „Who Do We Think We Are?" (1973), „Burn" (1974), „Stormbringer" (1974), „Come Taste The Band" (1975), „Made In Europe" (1976), „Powerhouse", „Perfect Strangers" (1984), The House Of Blue Light" (1987), „Nobody's Perfect" (живи 1988), „Slaves and Masters" (1990). Од бројних компилација издвајају се „24 Carat Purple" (1975) и дупли „Anthology" (1985).

ПОЈЕШЋУ ТЕ, МАДОНА!

Једна америчка фирма успела је да изради систем наношења холограмских слика (сетите се јапанских тродимензионалних честитки) на разне посластице. Слој направљен од шећера, штирка, биљне смоле и целулозе омогућава да се на чоколадној бомбони или медењаку одштампа холограм с фантастичном могућношћу до 1.000 линија на милиметар! У свету се већ може купити сладолед на штапићу са тродимензионалном панорамом Париза и Ајфелове куле, наравно у боји и три димензије, са Кинг-Конгом, Мадоном...

КАО У ВИЦУ

Постоји једно старо виц-питање: шта се добије кад се укрсте змија и јеж? Метар бодљикаве жице – гласи одговор. А ако се укрсте свитац и дуван? Одговор је мало тежи и звучи доиста невероватно: светлећи дуван! До овог резултата дошла је група научника с Калифорнијског универзитета у Сан Дијегу, а чудо је било могуће захваљујући генетичком инжењерингу. Пошто су убацили ген свица у генетички материјал дуванског вируса, научници су добили биљку која светли у мраку!

Најновији експеримент само је потврдио невероватне могућности генетичког инжењеринга и пружио научницима могућност да одреде како гени раде свој посао. Али, зашто је за оглед изабран баш дуван? Па, изгледа да у молекуларној биологији биљака дуван има улогу експерименталних лабораторијских мишева. На фотографији: тако изгледа дању а тако ноћу дуван у који је уграђен ген свица.

ФАРМА МЛЕКА – БЕЗ КРАВА

Француски огранак шведске фирме „Алфа-Лавал" подигао је потпуно аутоматизовану фабрику за производњу сојиног млека. За један сат 300 килограма соје преради се у 1.500 литара хранљиве течности. Сојино млеко садржи четири одсто беланчевина, а уместо масти живо-

тињског порекла које се у човековом организму претварају у холестерин, садржи биљне масти које га штите од инфаркта. У њему, с друге стране, нема шећера који често уме да изазове поремећаје у органима за варење.

У целој фабрици запослен је један једини човек, а читава опрема заузима површину од три квадратна метра!

МОЖЕ ЛИ СЕ ДИСАТИ У ТЕЧНОСТИ?

Шта ради бели миш у овој посуди са водом? Ништа. Једноставно, дише. Флуоровo једињење „флуазол-да" добијено у Јапану испитује се у једној америчкој фирми која је откупила лиценцу на њега са

циљем да га користи у медицини, приликом исхемије (неисхрањености појединих органа крвљу због чега може доћи до изумирања ткива), у лечењу рака и за заштиту миокарда у току срчаног напада. Научници верују да ће ускоро носилац кисеоника типа флуазола заменити хемоглобин код оних који болују од ниског процента овог природног преносиоца кисеоника у крви.

УЂИТЕ У ТЕРМОМЕТАР!

Тако би убудуће требало да говоре медицинске сестре једне париске клинике која је однедавно опремљена новим уређајем за мерење температуре, истина не обичне већ оне коју човек испушта док вари храну. Али, да би се добио потребан податак, пацијента убацују у нарочиту комору обложену изнутра електронским сензорима.

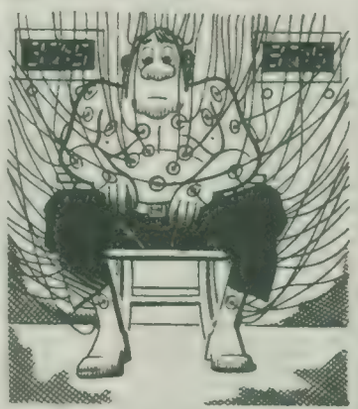

Чему све то? Ови подаци, тврде лекари, и те како помажу да се испита којом се брзином одвија размена материја у телу пацијента што је веома важно код свих болести жлезда са унутрашњим лучењем – Базедовљеве, шећерне...

ГРАМОФОН У КОВЕРТУ

У моди је слање звучних писама. Отвориш коверат, ставиш плочу на грамофон, и чујеш драги глас... У француској су овакве пошиљке врло популарне, али овде већ дуже време људи не шаљу један другом саму плочу, већ заједно са грамофоном величине разгледнице, а није ни много тежи од ње – само 20 грама. У дописницу-грамофон уграђен је механизам који је у стању да сними и репроду-

кује звучни запис, упамти текст који траје 8 секунди и мини батерија. Што је још важније, дописница се може употребити бескрајно много пута.

САЧЕКАЈТЕ ШЕСТ ГОДИНА

Да су Енглези традиционално привржени својим травњацима, како у сопственим баштама, тако и у парковима, то се зна. Тајна рецепта је „једноставна": посејеш, заливаш, плевиш, косиш и тако – сто година. Да, травњак тражи много посла и времена. Утолико је вреднији изум једног холандског селекционара који је успео да одгаји траву са драгоценим особинама: полива се и коси врло ретко, а уопште је не треба ни плевити ни ђубрити. Поврх свега, сама производи природни хербицид који спречава развијање корова.

Нова врста трава добијена је укрштањем неколико различитих врста. Одликује се тиме што расте полако и има тамносмарагдну боју. Истина, Енглези ће морати да причекају шест-седам година пре но што буду могли да виде свој сан на јави. Толико је, наиме, потребно да би се практично проверили особине нове траве и сакупило довољно семена.

В. М.

Илустровао: Ивица Кољанин

УЧЕНИЦИ! НАСТАВНИЦИ! ШКОЛЕ!

Drina River Bridge Corporation, „Политикин Забавник" и Радио Телевизија „Политика" организују:

ВЕЛИКИ ЛИКОВНИ И ЛИТЕРАРНИ КОНКУРС

на тему:

„МОСТ КОЈИ НАС СПАЈА"

Мост преко Дрине, између села Попова крај Бијељине и Бадовинаца у близини Шапца, познатији као ПАВЛОВИЋА МОСТ, увелико се гради и није далеко дан када ће се немирна Дрина премостити. Тим поводом успешни бизнисмени, Мира и Слободан Павловић, брачни пар из Чикага, изјавили су:

„Жеља нам је да у овом тешком тренутку за читав наш народ свечано отварање моста протекне у духу мира и будућности. Нашу будућност чине деца, те ће она бити главни учесници свечаности. Због тога смо решили да распишемо конкурс за најбољи литерарни и ликовни рад у основним школама на тему моста, будућности, наше славне историје, Семберије, Мачве, кнеза Иве од Семберије... МОСТ КОЈИ НАС СПАЈА.

Овом значајном пројекту придружили су се и „Политикин Забавник" и Радио Телевизија „Политика" са жељом да речју и сликом окупе, повежу и споје, баш онако како то мостови чине, што више талентованих младих стваралаца, као и њихове педагоге.

РАДОВИ УЧЕНИКА ПРИМАЈУ СЕ ДО 24. АПРИЛА 1992. ГОДИНЕ.

НАГРАДЕ СЕ ДОДЕЉУЈУ НА ДАН ОТВАРАЊА МОСТА 12. ЈУЛА 1992. ГОДИНЕ

ИМЕНА ДОБИТНИКА ОБЈАВИЋЕМО ДО 15. МАЈА 1992.

УСЛОВИ КОНКУРСА И ПРОПОЗИЦИЈЕ ТАКМИЧЕЊА:

1. Право учешћа на конкурсу имају учесници ОСНОВНИХ ШКОЛА.
2. Број појединачних радова једног ученика није ограничен.
3. Ликовни рад: димензије блока А-5, техника по избору.
   Литерарни рад: највише две куцане стране А-4 (било да је у питању поезија или проза).
4. Сваки рад ученика мора на полеђини да има налепљен КУПОН „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" оверен печатом школе.

НАГРАДЕ ЗА УЧЕНИКЕ:

за најуспелији литерарни рад:

I награда	1.000 USD
II награда	500 USD
III награда	300 USD

за најуспелији ликовни рад:

I награда	1.000 USD
II награда	500 USD
III награда	300 USD

НАГРАДЕ ЗА НАСТАВНИКЕ: награду од 300 USD добиће по један наставник ликовног и један српског језика који, по оцени жирија, на конкурс пошаљу највећи број успелих радова ученика на задату тему.

НАГРАДЕ ЗА ШКОЛЕ: ТЕЛЕВИЗОР ЗА ПРОГРАМ У БОЈИ И ВИДЕО РИКОРДЕР добиће школа која на конкурс пошаље највећи број ликовних радова, као и она која пошаље највећи број литерарних радова.

5. Радове ученика школе шаљу на конкурс у заједничкој пошиљци школе и то најкасније до 24. априла 1992. године.
6. „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" објављује КУПОН-НАЛЕПНИЦУ ЗА КОНКУРС у следећим бројевима:
   – за ликовни конкурс: 27. марта и 10. априла 1992.
   – за литерарни конкурс: 3. и 17. априла 1992.
7. ПРЕПОРУКА! Школе могу да наруче одређени број „Политикиног Забавника" са купонима за конкурс директно на школу и тиме благовремено омогуће ученицима сигурно учешће на конкурсу јер се „Забавник" штампа у ограниченом тиражу.
8. Имена награђених ученика, наставника и школа објавићемо у „Политикином Забавнику" по завршетку рада жирија, а најкасније до краја маја 1992. године!

У жирију ће бити познате и популарне личности јавног и културног живота Србије, већ признати млади уметници, сликари и писци. Најуспешнији радови (победници конкурса) биће представљени у „Политикином Забавнику" и у посебној емисији Радија и Телевизије „Политика".

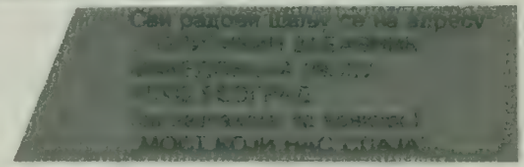

ПРИДРУЖИТЕ НАМ СЕ!!! Ако Ваша школа и не освоји неку награду, цртеж, песма или прича Вашег ученика свакако ће се наћи на великој изложби у Београду која ће бити организована поводом конкурса. За сва додатна обавештења зовите: РЕДАКЦИЈУ „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА": 011/324-471

И ТО НИЈЕ СВЕ!

У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ ОБЈАВЉУЈЕМО СПИСАК НОВИХ НАГРАДА ЗА УЧЕНИКЕ, НАСТАВНИКЕ И ШКОЛЕ!

КУПОН ЗА ТАКМИЧЕЊЕ МОРА ИМАТИ СЛЕДЕЋЕ ПОДАТКЕ:

Политикин Забавник — Drina River Bridge Corporation — РТВ „Политика"

КУПОН БР. 1

за ликовни конкурс „Мост који нас спаја"

Ученик: _____

(име и презиме)

Датум рођења: _____

Адреса: _____

(улица и број)

Место становања: _____

(поштански број и место)

Назив школе: _____

Разред: _____ Место: _____

Име и презиме наставника: _____

Печат школе _____

Уредник
др Зоран Живковић

Ратко Јанковић

НОЋНИ ВОЗ

Окренуо се. Био је спреман на бег, на борбу, на смрт. На оно што је угледао – не!

Када је ступио на прву металну степеницу вагона ноћног воза за Кобленц, Иларион Дитрих Канаски је осетио нелагодност: страх за који није видео разлог и стрепњу на коју је свикао.

Пратилац воза поклонио му се неуобичајено дубоко и осмехнуо притворно и тихо, као да зна шта их те ноћи очекује само неће, из незнаних разлога личне освете, да то подели са путником.

– Јединим путником! – Канаски се трже, готово викну. Нашао је разлог притајене напетости и нелагодности.

– Нешто није у реду, господине?

Канаски не одговори, промаче поред униформисаног човека у слабо осветљени вагон, увуче се у купе и затвори врата.

Пратилац

Наслонио је чело на хладно стакло прозора. Напето је очекивао. Али, ништа се није догодило. Врата се залупише, зачу се сигнал отправника, воз крену. Ниједан путник није пристигао.

Светлост, као густа, лепљива маса испуни купе. Канаски затвори очи. Болео га је неиздржљиви притисак тежине светлости.

– Вашу карту, господине – зачу тврд, тих глас, готово шапат. У гласу није било неравнина, боје или трептаја. Иларион Канаски брзо подиже главу. Пред собом је видео човека, а чуо је глас робота. Ту није могао да се превари: посао му је био да прави роботе.

– Карту? Одмах... одмах... – упијао је збуњеним очима тврде, сиве зенице униформисаног пратиоца. Пружи му мали зелени картон.

– Хвала, господине – рече пратилац воза, угаси светлост и напусти купе.

Канаски седе, па онда нагло устаде, повуче у страну врата купеа и погледа низ ходник. Окренут полупрофилом таму је, кроз прозор, гледао пратилац ноћног воза. Упијао је, за тренутак, непомичност његове фигуре, начин држања за рукохвате, свако одбијање да се помери у ритму кретања воза.

Са дна ходника Канаском као да у сусрет пође сећање. Учини му се, а знао је да је то обмана, да га из мрака вагона гледају познате црне очи, да га погледом прекоревају, плаше се нечега...

Пратилац се покрену и погледа га. Камена маска његовог лица расцепи се у осмех који се радује патњи жртве. Иларион Дитрих крајевима напрегнутих очију ухвати нелогичну кретњу. Нешто што није бескрајно понављање истоветних кретњи воза.

Чврсто забрављена врата купеа почеше да се криве и надимају. Чула се, кроз уједначену лупу точкова, шкрипа металних окова и изглачаног дрвета које попушта под силином унутрашњег напона.

Врата се уз тресак извалише, преградни зидови попуцаше. У ходник је покуљала гумаста маса живе плазме. Пратилац се није покренуо, није покушао да га заштити или објасни. Раширио је руке и ноге, заклатио се под унутрашњим напором, кожа руку и лица му прште, из њега је покуљала иста гумаста жива плазма и стопила се, у ходнику, са оном која је долазила из најближег купеа.

Канаски се окрену и покуша да умакне слузавој маси која га је пристизала. Слободним ходником, јер

му је купе био на крају вагона, потрча према следећем вагону. Имао је утисак, мада се борио за живот, да му се црне очи упијају у теме, да ће му изгорети мозак ако не схвати поруку...

2. вагон

Иларион Дитрих Канаски залупи врата вагона у који је утрчао. Кроз стакло је видео место са кога је побегао: пунило се плазмом.

Окренуо се. Био је спреман на бег, на борбу, на смрт. На оно што је угледао – не.

Пред њим је био вагон без купеа тапациран црвеним сомотом. На углачаном поду окретали су се парови занесени игром. Мушкарци са напудерисаним перикама, високим потпетицама и китњастом одећом са много чипке. Жене, уске у струку као осе, немирног погледа и руку, раскалашно су се смејале заклањајући лице и дубину деколтеа шареним лепезама. Музика је долазила из углова, тиха и мека, једва пробијајући млечну, пригушену густину светлости.

На дошљака који је задихан стајао на вратима и разрогачено буљио у играче нико није обратио пажњу.

Лепеза се спусти и откри лице. Иларион Канаски више наслути но виде у ком смеру треба да окрене главу. Поново угледа црне, познате очи. Поглед га је увукао у себе и кроз напрслину заборава осветлио му делић онога чега није могао да се сети.

Зачу страшан врисак. Када као кроз маглу угледа лабораторију, схвати да га је обузело сећање.

– Отргла се од нас! Плазма је почела да схвата, уништава све што је живо!

Канаски још дубље утону у сећање. Сети се и имена. – Али, ми смо је створили, Хеда! Ми смо њоме испуњавали роботе који више нису слепе, глупе машине!

Завртуо је рукав и показао дуг, тек зарастао ожиљак. – Плазма је настала од твојих и мојих живих ћелија!

Хедине црне очи су га пробијале. Сети се таласа топлине и љубави, који га је обузео. Зачуо је њен глас:

– Бежи, бежи! – викала је. – Плазма ће нас исисати и испунити љуштуре које остану!

Канаски угледа талас плазме и Хеду како нестаје у њему...

Иза лепезе, у вагону, у овој бесмисленој средњовекрвној игри, гледале су га поново прелепе црне очи његове кћери Хедвиге Хеде Канаски.

– Хедо! – вриснуо. – Шта радиш међу њима? Идемо!

Мирну атмосферу бала, где је музика једва била гласнија од куцања чаша, а светлост једва јача од границе видљивости, грубо искида успаничени глас Илариона Канаског.

Музика стаде, светлост се појача до бола. Сваки се покрет укочи, све главе избељених лица, у напудерисаним перикама окренуше се према дошљаку. Нико није проговорио. У погледима које су му упућивали није било чуђења или прекора. Само одлука без осећања. Ако мржња јесте безгранична, непроменљива пресуда, онда је била у очима играча. Читао је и у црним, згаслим очима Хедвиге Канаски, своје кћерке.

У тренутку је свако држао нож или мач или неко друго смртоносно сечиво. Прво колебљиво, једва се мичући, кренули су према дошљаку. Канаског, у подсвести, дотакну питање: због чега га једним замахом не униште него му спорим кретањем дају шансу? Наће и одговор: плазма споро реагује, учи се, на овакве ситуације није свикла.

Илустровао: Добросав БОБ Живковић

Видео је како играчи убрзавају кретање, како им се одећа надима и пуца по шавовима. Тресак развађених врата вагона из кога је малочас побегао измеша се са праском тела која су пред њим пуцала и из којих се изливала зеленкаста материја. Плазма се стапала и нарастала чинећи огромну куглу која се увећавала дотоком из другог вагона. Из кугле су, као бодље јежа, вирили шиљци мачева и ножева. По поду су, као крпе, остале разбацане љуштуре – коже играча које су плазми давале облик.

Замах дрхтаве кугле га је сустизао, осећао је топло усталасало ткиво за собом. Онда, један за другим, два кратка оштра замаха сечивом које је из себе истиснула плазма: мач играча. Једна рука била му је одсечена до лакта. На рамену му је недостајао комад тканине и тела. Није могао да чека. Јурио је према вратима. Није осећао бол, није осећао страх. Само чуђење.

3. вагон

Отвори врата вагона и замаче на спој између других и трећих кола. Сагну се и у мраку покуша да напипа спојнице у жељи да раздвоји вагоне. Пред собом, на поду, угледа обе своје руке како петљају око механизма споја. Погледа раме. Тканина је још била исцепана, кожа не. Није имао времена ни за чуђење, ни за страх. Опет је имао руку. Кроз стакло вагона угледа плазму која се лепила на врата и притискала стакло.

У мраку није могао да допре до споја. Чак и да је било светлости, он не би знао да раздвоји вагоне. То није ни видео, ни чинио.

Тешко отвори врата четвртог вагона. Споро су се одмицала од довратника не пуштајући ни трачак светлости. Дитрих Канаски належе свом тежином. За собом је већ чуо шкрипу окова и изваљивање металних рамова под навалом плазме.

Ускочио је у вагон и покушао да затвори врата. Нашао се у непрозирној тами, без трачка светлости, одблеска или неког полутона који би разбијао густо савршенство тмине.

Поново га стегну ледена рука страха у овом бегу од кога је већ био уморан, исцрпен и заплашен. Ноге му не додирнуше тло. Падао је у бездан не осећајући ништа до нему, непријатељску празнину.

Учини му се да уз зидове

Илустровао: Добросав БОБ Живковић

нечега што међи ову празнину, јер није могао да је замисли у свим правцима бесконачну, промичу слабачки наговештаји звезда, васионски склопови сазвежђа, у том паду који није физички осећао отвара му се цело нагомилано трајање васионе.

Онда тама поче да се разилази, њен шупљи садржај почеше да просецају и замењују светлосни праменови, густа навала боје која је била неиздржљива. Покуша да помери руку, лице или ноге. Падао је потпуно непомично.

Са доласком светлости осећао је притајен, а онда све јачи, тежак бол у грудима. Тамо се нешто померало, притискало и расло. Боја се нагло мењала у блештавобелу.

Осети страшан тресак, тврд ударац леђима, ногама и главом у нешто чврсто.

Бол престаде. Око Дитриха Канаског згуснула се тишина без покрета. Подиже главу. Ноге и руке везане, тело опружено на столу. Над њим кружна зелена лампа, око њега људи у белом.

Пришло му је тело са маском на устима и капом на глави. По мекоћи покрета и лаком кретању осети да му прилази жена. У руци је држала оштри хируршки нож. Спорим одмереним покретима исекла му је одећу на грудима. Витким прстом у рукавици притиснула је место на саставу плућних режњева. Разрогачених очију гледао је како се подиже правоугаони део коже, зачуо је неколико пута шкљоцање механизма.

Осетио је олакшање. Витка рука у гуменим рукавицама извукла је видео касету. На касети прочита наслов: „Играни филм: Ноћни воз – побуна плазме".

Сазнање га је ошинуло као удар грома. Све је била фикција, електронско саопштење садржаја касете... Он није човек, он је... Отвори уста, из дубине тела прсну му вибрирајући, крик... Хитри прсти у рукавицама кренуше према његовом непокретном врату. Прст притисну место које лако потону, зачу се шкљоцање дугмета. Тон се прекиде. Из његових отворених уста није допирало ништа до празног хука ваздуха Али, препрека је била уклоњена.

Пратио је погледом покрет витког тела. Жена се удаљи, приђе орману, одабра нешто после оклевања и поново приђе столу.

Крајњим напором Иларион Дитрих Канаски прочита наслов касете која је пристизала његовом телу: „Играни филм: Самоуништење робота". Лаки прсти уметнуше касету, притиснуше поклопац, на врату притиснуше дугме.

Канаски је знао да је крај. Утонуо је у хладну тмину као у завојити тунел. Ипак, из даљине је долазило прво тачкасто, па онда све јасније светло. Последњим напором успевао је да схвати. Почињао је да гледа филм сопственог самоубиства...

BEOSOFT – *COMMODORE 64/128*

игрице за компјутер

BEOSOFT је фирма за продају програма за *Commodore* основана 1989. До сада нам је поверење поклонило преко 6000 чланова из целе Југославије. За квалитетну услугу и фер однос према купцима 1991. године смо по анкети часописа *Svet Kompjutera* проглашени за најбоље продавце програма. Поседујемо преко 3000 програма. Ово је део из наше понуде. Постаните и Ви наш члан!

ЦРТАНИ ФИЛМ	АУТО-МОТО ТРКЕ	ПОЧЕТНИЧКИ
АКЦИОНИ	ФИЛМСКИ ХИТОВИ	ПУЦАЧКИ
СВЕМИРСКИ	РАТНИ	СПОРТСКИ
ДЕТЕКТИВСКИ	БОРИЛАЧКИ	ИГРЕ СА ТОП-ЛИСТА
ПРИНЦЕ	ЛУНА ПАРК	НАЈБОЉЕ ИГРЕ ЗА Ц 64
ФУДБАЛ	ИГРЕ ЗА СНЕГУ	КОШАРКА
ЖИВОТИЊСКО ЦАРСТВО	ИГРЕ БЕЗ ГРАНИЦА	НАЈБОЉЕ ИГРЕ 1989
НАЈБОЉЕ ИГРЕ 1990	НАЈБОЉЕ ИГРЕ 1991	ВЕСТЕРН
АВАНТУРИСТИЧКИ	ОЛИМПИЈАДА	ХИТОВИ НОВЕМБРА
ХИТОВИ ДЕЦЕМБРА	ХИТОВИ ЈАНУАРА	ЕНГЛЕСКИ ФРАНЦУСКИ НЕМАЧКИ

СПЕЦИЈАЛНА ПОНУДА

ИЗАБЕРИТЕ 4 КОМПЛЕТА И ДОБИЋЕТЕ ЈОШ 4 БЕСПЛАТНО
(ОКО 200 РАЗЛИЧИТИХ ИГРИЦА)

Свака касета спаржи упутство на нашем језику. Гаранција за све наше услуге је годину дана. Цена једног комплета износи 250 динара. ПТТ трошкове сноси купац. Пошиљку добијате за 3 – 4 дана. Касете можете наручити телефоном или писмом.

НАРУЏБЕНИЦА

ДА, овим неопозиво наручујем следеће комплете:

име и презиме место и поштански број

улица и број потпис

BEOSOFT, ПОШТАНСКИ ФАХ 22
11050 Београд 22 ☎011-421-355
08 до 21 [illegible]

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: **1.** Плетеница – Део сечива, **2.** Лепи младић из грчке митологије – Земљорадник, **3.** Име глумице Саблић – Ознака за ампер, **4.** Држава у Азији – Главни град Филипина, **5.** Свеза – Украсна биљка, **6.** Стезник – Доказ, потврда чега, **7.** Египатска богиња природе, **8.** Симбол натријума – Прво слово – Ознака за сименс, **9.** Јужноамеричка звер слична тигру, **10.** Ситна морска риба, **11.** Позната спикерка Радио-Београда, Драга, **12.** Име шпанске глумице и певачице Монтијел.

УСПРАВНО: **1.** Име и презиме певачице са слике – Симбол сумпора, **2.** Представљање нечега савршеним, **3.** Материје које се налазе у стању високе раздробљености – Погрешка (лат.), **4.** Врста зачина – Италијански алпски смучар, Ивано, **5.** Ауто-ознака за Исланд – Превлака на Малаки – Сирће, **6.** Усамљеност – Женско име, Станислава, **7.** Последње слово азбуке – Заводница, кобна жена, **8.** Спортски учитељ, **9.** Ратарско оруђе, **10.** Врста штампарских слова, **11.** Симбол калцијума – Света (тур.), **12.** Врста папагаја – Иницијали певачице Зубовић.

●	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1					●							
2							●					
3											●	
4					●							●
5				●								
6						●						
7						●						
8			●		●							
9												
10												
11	●											
12												

ЧАРОБНИ КВАДРАТ

Распоредите преостале бројеве од 1 до 9 тако да у свим водоравним и усправним редовима као и обе дијагонале буде збир 15.

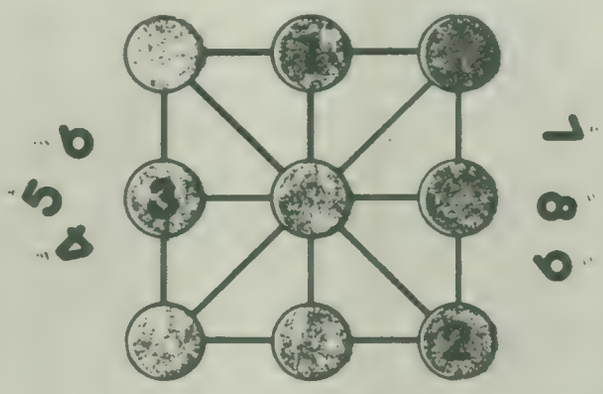

РЕШЕЊА ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

ЖИВОТ У ВИСОКОМ ДРУШТВУ

Можда је податак за Риплија: пар кунића, под најбољим условима за три године могао би да има породицу од око тридесет три милиона потомака

Ко још није пожелео да у кући или дворишту држи зеца или бар да га нежно помази чим га угледа? А тај слатки зека заправо је кунић, рођак дивљег зеца и припитомљени потомак дивљег кунића. Што се његовог безазленог изгледа тиче, он и те како може да превари. Окусили су то многи који су покушали да га помилују – кад су то најмање очекивали, кунић им је у руке зарио оштре зубе или их је огребао канџама. Ти оштри зуби кунића су секутићи, посебно подесни за глодање.

За разлику од већине глодара, ова животиња уместо два у горњој вилици има четири секутића, такозвана глодњака. Они расту читавог живота и зато су прилично дугачки. Зубну глеђ имају само са спољашње стране, па се трошењем ствара веома оштра предња ивица, као неко длето.

Иако веома сличан зецу, кунић се од њега разликује по томе што има мање и витије тело, ситнију главу, краће уши и задње ноге. Такође, дивљи зец никако не може да се припитоми док се млади кунићи брзо навикавају на човека и заточеништво.

Привилегије и опстанак подмлатка

Кунић воли друштво и живи у бројној заједници са својим рођацима. Води веома буран и богат живот, бори се да задобије што бољи положај и поштовање својих рођака и комшија. Женке су чак далеко непопустљивије и дрскије од мужјака, спремне да по сваку цену бране место у зечијем друштву. Зоолози су чак спроводили опите тако што су женке исте доби остављали извесно време без мужјака. Одмах су излазиле на видело разлике међу њима. Доминантне даме заузимале су виши положај, а остале су показивале да су свесне своје подређености. Између осталог и тако што су се кретале спуштених ушију, а њушку и тело повијале ка земљи.

Те даме из високог друштва имају веома важне разлоге због којих им је стало до положаја и привилегија. Пре свега, од тога умногоме зависи опстанак подмлатка. Ако мало завиримо у живот кунића од тренутка веридбе до доласка младунаца на свет, биће нам јасно и зашто.

Кад наступи време љубави, мужјаци почињу да се врте око женки уздигнутог репа, да би јој показали сву лепоту задњег белог дела репића. Понекад, како би што више задивили своју изабраницу, удварачи изводе високе скокове и при том прскају мокраћу унаоколо. Ако женка подлегне овим мушким чарима, прилази свом удварачу. Заљубљени тада једно другом лижу уши и љубе се врховима њушкица.

Али, кад прођу те прве нежности, будући брачни пар очекује посао око свијања огњишта. Заједница од, рецимо, двадесетак до педесет кунића која ће у земљи избушити доста дубоке рупе и ходнике суочава се и са питањем друштвеног положаја сваке јединке. Наиме, сваки пар покушава да заузме што боље место за своју јаму. Она треба да буде што ближе центру тог својеврсног зечијег села. Јер, у самом средишту су повлашћене породице, а на периферији оне из нижих сталежа. Њихови сироти малишани први ће бити изложени опасности у случају да наиђе нека лисица, вук или нека друга звер.

Соба за бебе

И тако, након љубавне игре, пар кунића после тридесет дана добија младунце. Они су слепи, голи, и немоћни, а сисаће још пуних месец дана. Мајка често направи посебну собу за своје бебе која не мора обавезно да се налази тик уз њену. Исто тако, не обилази их пречесто, већ обично једном дневно, што је сасвим довољно јер је млеко женке кунића веома хранљиво.

Уосталом, мајка мора да има довољно времена да би

Ангорски кунић даје килограм најмекше и најфиније „вуне".

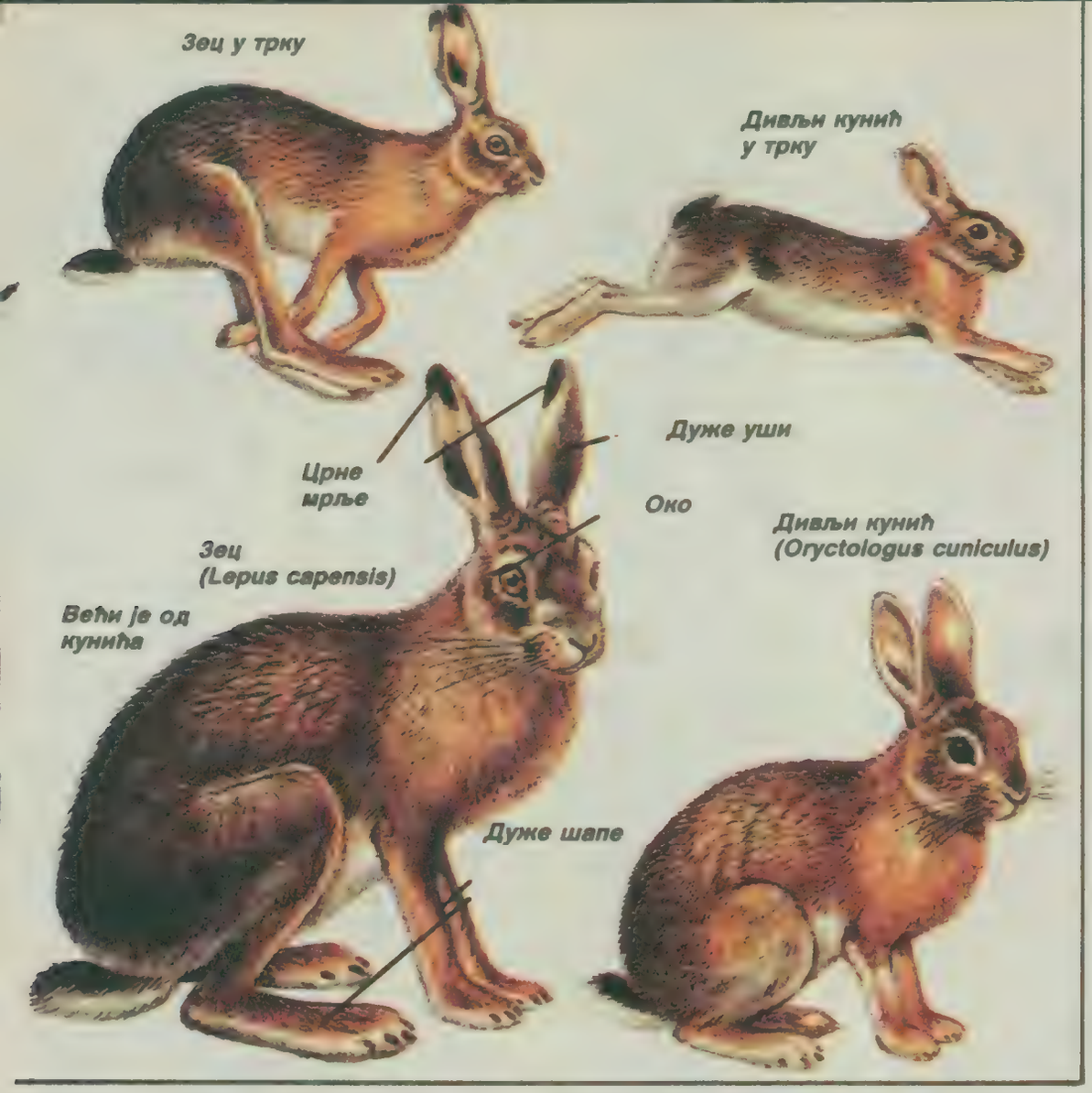

утолила и своју глад, што јој није нарочито тешко јер су кунићи претежно биљоједи и нису велики избирачи. Задовољавају се разноразним травама, али су им неопходне поприличне количине. Из рупе зато излазе углавном ноћу, кад је најсигурније. Халапљиво и брзо брсте растиње, па се затим пуног стомака враћају у рупу. Али, обрстивши велику количину траве, кунић није у потпуности завршио свој оброк јер све што је тако на брзину натрпао у стомак није имао времена и добро да свари. Заправо, сва она трава задржава се неко време у слепом цреву, а онда је, полусварену кунић избацује да би је поново на миру појео. Овај процес може да се понавља чак више пута.

Пошто кунићи за разлику од дивљег зеца, за станиште бирају брежуљкасте и песковите пределе са доста жбуња и траве, не морају много да се удаљавају да би утолили глад. Зато грабљивицама које воле да се осладе зечетином није лако да га ухвате јер кунић зачас шмугне у своју рупу. При том трчи чак брже од дивљег зеца и скакуће цик-цак што још више збуњује гонича. То одлично знају и ловци јер им је тешко да нанишане на кунића у трку.

Пашњаке претворили у пустиње

Управо захваљујући трчању, али и бројном потомству, кунићи успевају да се одрже. Женка може чак пет до шест пута годишње да донесе младунце на свет. Ако је неки шампион, имаће их чак седамдесет у току једне сезоне. Додуше, они који светлост дана угледају у последњем накоту, у касну јесен, имају најмање шанси да преживе јер им прете зима и слаба исхрана. Биолози су израчунали да би пар кунића, под најбољим условима, за три године могао да има породицу од око тридесет три милиона потомака. Међутим, сама природа се углавном брине да до такве најезде кунића не дође јер чак деведесет одсто младих заврши као плен разних грабљивица.

Иначе, постојбина дивљег кунића је Шпанија из које се ова животиња проширила најпре Европом. Претпоставља се да је од свих домаћих животиња кунић најкасније припитомљен, а Римљани су први почели да их гаје због меса. Данас има око педесетак раса кунића који се гаје како због меса тако и због крзна. Такав је, рецимо, ангорски кунић чије је крзно чак десет пута бољи изолатор од вуне овце.

Кунић је пренет и на друге континенте где се, као рецимо у Аустралији крајем прошлог века, толико намножио да је читаве квадратне километре пашњака претворио у пустиње. Због тога је угрозио и неке аустралијске торбаре. Ранчери су покушали да се одбране од ове штеточине подизањем ограда. Али, кунићи су се пењали један на другог и тако их прескакали. Број ових животиња смањен је на разумну меру тек 1950. године када је из Северне Америке донета болест која их је покосила.

У нашим крајевима, дивљи кунић није много распрострањен. Има га само у Далмацији.

ВЕМ

Уређује: Вито Недељковић

Илустровао: Љубомир Милојевић – Љубац

Увек гладни

Волим да гледам телевизијску серију о животињама „Опстанак". Када је, рецимо, нека епизода о птицама, па се виде младунци, из гнезда извирују само њихови разјапљени жути кљунићи. Зашто су они стално гладни?

ЛАЗА РНИЋ
Н. Милошево

Младунци птица одмах по изласку из јајета доказују да су праве машине за потрошњу хране. У гнезду их је неколико и ту влада закон природе по коме опстају само најјачи, то јест они који се пре домогну хране коју им родитељи убацују у кљун. У том узрасту најизраженији су кљун оивичен жутом, наранџастом или црвеном бојом и стомачић.

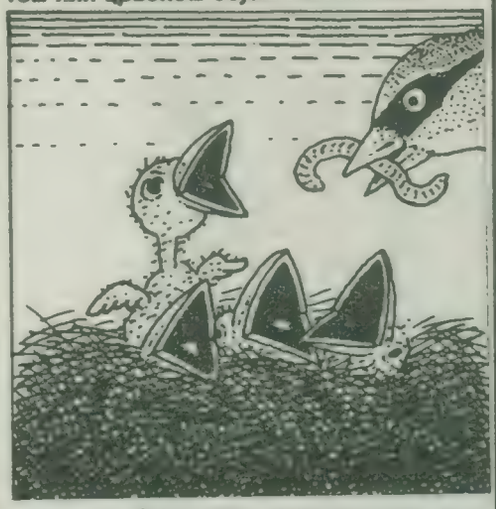

Овако обојени и разјапљени кљунићи привлаче као магнет родитеље да их стално кљукају полусвареном храном, инсектима... Апетит им је на завидној висини и захваљујући њему врло брзо, за три четири недеље, од голуждравих гладница постају дивне, младе птице. Занимљиво је да су уста првих дана када су отворена већа од трећине тела и зато се у гнезду само она и виде.

У Калугу због вида

Одмалена имам невоља с видом. Остала ми је још једино нада да ми се вид поправи операцијом, такозваном радијалном кератомијом која се веома успешно обавља у Калуги (СССР, сада Заједница Независних Држава). Замолио бих вас да ми кажете како могу да одем на операцију у Калугу.

ГОРАН
Београд

О одласку у Калугу, древни руски град надомак Москве (Република Русија), распитали смо се у путничкој агенцији „Југотурс" која све то организује са часописом за популарну медицину „Еликсир" („Дневник", Нови Сад, Војвођанских бригада 7/XII). У „Еликсиру" ћеш наћи купон који служи као пријава за офталмолошки преглед у Новом Саду и као пријава за списак могућих путника за Калугу.

Детаљна обавештења о прегледу, цени и дужини боравка у Калуги наћи ћеш у овом часопису који излази сваког 5. у месецу.

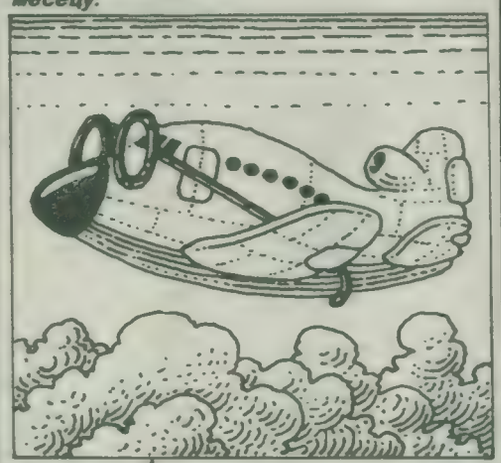

Од лава боли глава

Помозите ми. Упоран сам у настојању да купим младог лава без обзира на цену.

ЕЛВИР
Сарајево

Ако си заиста озбиљно решио да оствариш своју жељу, можемо само да ти кажемо да држање лава као кућног љубимца подразумева и прибављање посебних дозвола од општинских власти за држање дивљих животиња. Иначе, лавови су животиње које се лако размножавају у зоолошким вртовима, па препоручујемо да се обратиш најближем зоолошком врту, а о цени ове егзотичне животиње не можемо ништа рећи, све зависи од нагодбе и од тога да ли је младунче мужјак или женка.

Није признавао да је болестан

Певач групе „Квин" Фред Меркјури до пред саму смрт није знао да болује од сиде или није хтео да зна. Шта је од тога тачно?

ЛЕПА и АНА
Краљево

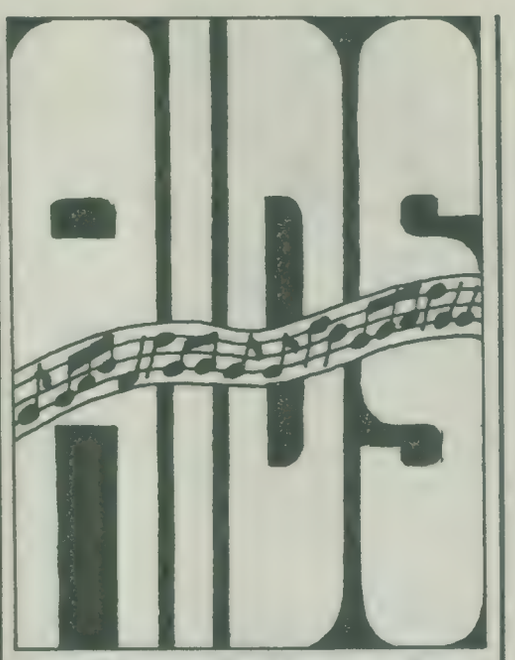

Фред Меркјури или Фредерик Булсара, како се заправо звао, рођен је 1946. године у Занзибару. Волео је прерушавање и ексцентричност, а своју хомосексуалност није крио. Међутим, није се укључивао у борбу за признавање хомосексуализма. Био је познат и по томе што никада није давао интервјуе, као и по томе што је волео да купује готово све, чак и непотребне ствари.

Овај певач феноменалног гласа све до своје смрти није признавао да болује од сиде. Месец дана пред смрт Меркјури је био толико слаб да није могао да се креће. Умро је 24. новембра 1991. године, а тек неколико дана пред смрт први пут је јавно рекао од чега болује. Хтео је, вероватно, попут Мајкл Џонсона да укаже на највећу невољу новог времена.

Опрезно с боди-билдингом

Имам 17 година и бавим се боди-билдингом. Да би моји мишићи могли да издрже тренинг, једем одређену храну, богату протеинима, коју купујем у конзервама. Међутим, имам утисак да ми не прија, све је теже подносим, а опет знам, ако желим да наставим са тренингом, морам да је једем. Зашто баш мени не прија?

ПАВЛЕ
Титоград

Циљ боди-билдинга је да се мишићи развију и очврсну, да се сваки јасно оцртава. То се, уз вежбање, може постићи само одговарајућом исхраном на-

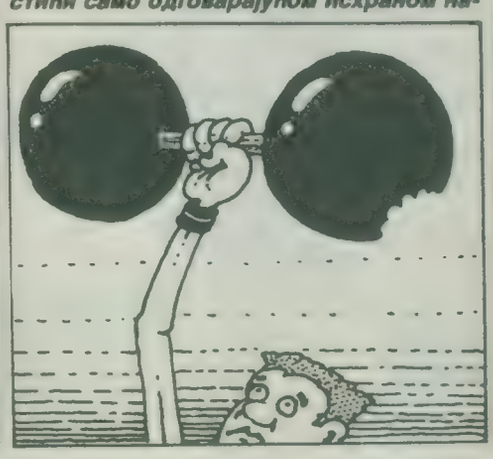

мењеном онима који се баве овим спортом. Оваква исхрана праћена је изразито малим уношењем калцијума и фосфора који су иначе неопходни организму. Сви који упражњавају боди-билдинг морају бити под сталном лекарском контролом (спортски лекари), у противном може доћи до преоптерећења мишића неодговарајућим тренингом или исхраном.

Код тебе је, очигледно, дошло до презасићења протеинима, што је оптеретило бубреге. Протеине мораш узимати како је прописано и обавезно се консултовати са неким лекаром за спортску медицину.

Опасни грип

Занима ме колико врста грипа има, да ли напада нервни систем и који су природни лекови против ове болести.

ФАНИ
Неготин

Грип је акутно обољење дисајних органа изазвано вирусом и врло лако се преноси. У зависности од узрочника грип се дели у три групе (А, Б и Ц) и више подгрупа. Како се оне међу собом прилично разликују, готово је немогуће

пронаћи универзалну вакцину: тако се дешава да се у веома кратком временском периоду човек више пута разболи од грипа. Једанпут је то због тога што је организам напао вирус типа „А", други пут што је подлегао узрочнику из неке од подгрупа.

Уколико не дође до компликација, грип се сврстава у лакша обољења и траје 7 до 10 дана. Међутим, ово обољење, додуше ретко, може да доведе до парализе неких нерава, упале мозга, до депресивног стања. Најбољи лек против грипа који се, изгледа, најмање примењује, јесте лежање и узимање чаја са лимуном и 3 до 4 аспирина дневно.

Желим да постанем свештеник

Ученик сам биротехничке школе, али ми је велика жеља да постанем свештеник. Шта све треба за упис на Теолошки факултет и да ли могу да конкуришем после завршене биротехничке школе? Не замерите што се нисам потписао именом.

ЈА
Београд

Сва обавештења добићеш ако се обратиш на адресу: Богословски факултет, Улица 7. јула бр. 2 или на телефон 630-268.

Марија Баковић, Иве Андрића з16 3/7, 35000 Светозарево – 13 година, сакупља постере.

Крстовић Бојан (13) и Новица (16), село Горњи Крњин, 38218 Лепосавић – воле спорт и музику.

Мирела Бегановић, Горња Копривна, 77222 Цазин – 11 година, воли музику, спорт и дописивање.

Бранка Брклјач, Бранка Владушића 31, 25252 Бачки Грачац – 13 година, сакупља постере и марке, пише песме.

РЕШЕЊЕ ЛАВИРИНТА

На путу број пет љубитељ природе срешће чак шест лептирова.

„ЗАБАВНИКОВ" КВИЗ

(решења)

1. Глутеус максимус (мишић у стражњици). На илустрацији је Микеланђелов кип Давида.
2. 32 – од тога 16 у горњој и 16 у доњој вилици
3. Онај на средњем прсту.
4. b) 206 (мада број може да варира за једну или две кости).

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ: кика, оштрица, Адонис, ратар, Јелисавета, а, Лаос, Манила, или, камелија, мидер, приказ, Изида, на, а, ц, оцелот, тирица, Јонаш, Сарита.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2100

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" 11001 Београд, Македонска 29

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси

Помоћник главног уредника Славољуб Кецић

Уредник стрипа Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 368,40 динара, тромесечна 1.105,20 динара, полугодишња 2.210,40 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Обавештавамо претплатнике који врше претплату за иностранство, да НИП „Политика" убудуће искључиво прима претплату преко „EXIMPO" – AG, CH – 5034 SUHR, Bernstr- West 64, Schweiz. Тел. 310470 и 71, на КОНТО: FAX 310472
NEUE AARGAUER BANK, AARAU, Bashnhofstr. 49, CH – 5001 AARAU, Schweiz, Конто број: 21.4957.057.6

ПОЛУГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

САД	USD 35.–
СР НЕМАЧКА	DEM 89.–
ШВЕДСКА	SEK 374.–
ФРАНЦУСКА	FRF 211.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF 70.–

Трошкови АВИО превоза плаћају се посебно, независно од претплатне цене листа.

Директор
др Живорад Миноаић

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана реч, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа

ДИЗНИЈЕВА БИБЛИОТЕКА „ПАЈА ПАТАК"!

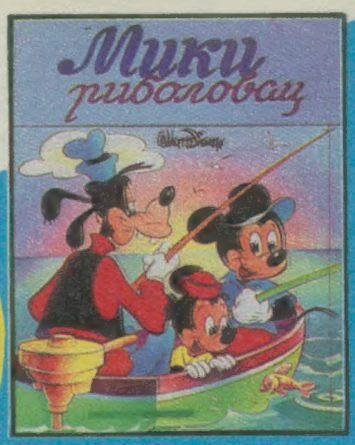

Издавачко предузеће ЗЕБРА из Београда припремило је за вас нову Дизнијеву библиотеку „ПАЈА ПАТАК" која се састоји од 6 класичних, Дизнијевих сликовница у меком повезу, с пластифицираним корицама. Овога пута, своје старе знанце срешћете у епизодама: „ПАЈА И МАЛИ ЗЕКА", „ПАТА СЛАВИ РОЂЕНДАН", „ПАЈА НА МАСКЕНБАЛУ", „МИНИ И ЊЕН ШЕШИР", „ХРАБРИ ПЛУТОН" и „МИКИ РИБОЛОВАЦ".

Библиотека излази из штампе почетком марта и читаоци ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА моћи ће први да је добију, по специјалној цени од 1.000,00 динара, уколико одмах изврше уплату на жиро рачун: 60803-603-24945.

Потребно је да читко испуните белу, поштанску уплатницу, извршите уплату у најближој пошти и пошаљете нам пети примерак уплатнице, заједно са нашом наруџбеницом, на адресу:

ИП ЗЕБРА, Дунавски кеј 11, 11000 Београд.

Књиге испоручујемо два дана након пријема уплатнице. Унапред захваљујемо на поверењу.

КОЛЕКТИВ ИП „ЗЕБРА"

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем и уплаћујем на ваш жиро-рачун (60803-603-24945, ИП ЗЕБРА, Београд, Дунавски кеј 11) вашу библиотеку „ПАЈА ПАТАК" по претплатној цени од 1.000,00 дин. Молим вас да ми књиге пошаљете на адресу:

_____

(име и презиме)

_____

(адреса и телефон)

„ЗАБАВНИКОВ" КВИЗ

ЉУДСКО ТЕЛО

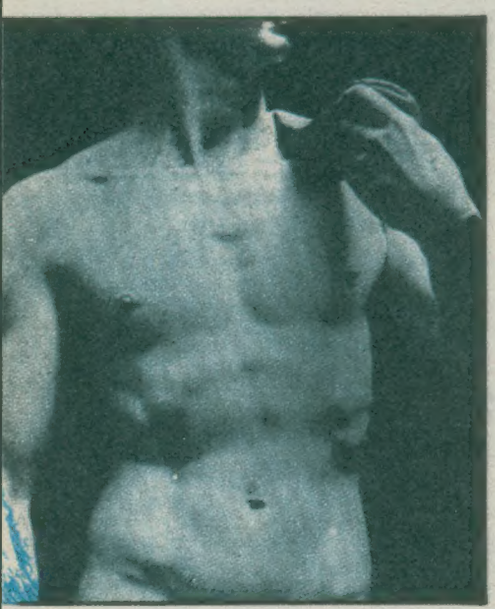

1. **Који је највећи мишић у нашем телу?**

2. **Колико зуба треба да имамо?**

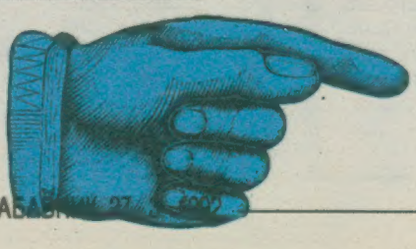

3. **Који нокат на нашим прстима расте најбрже?**

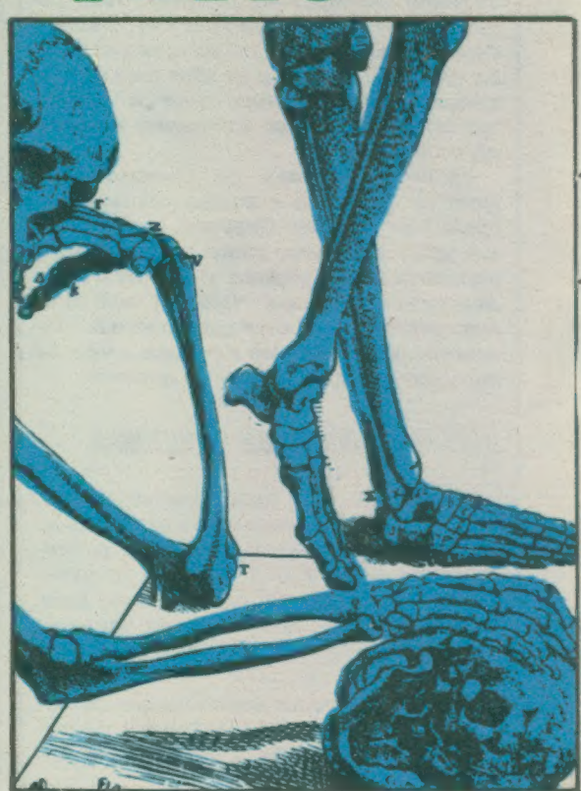

4. **Колико костију има у људском телу?**

Решења на странама Мале поште

ЛАВИРИНТ

Којим путем треба да крене овај љубитељ природе да би срео највише лептирова и уживао у њиховој лепоти? На колико ће лептирова наићи?

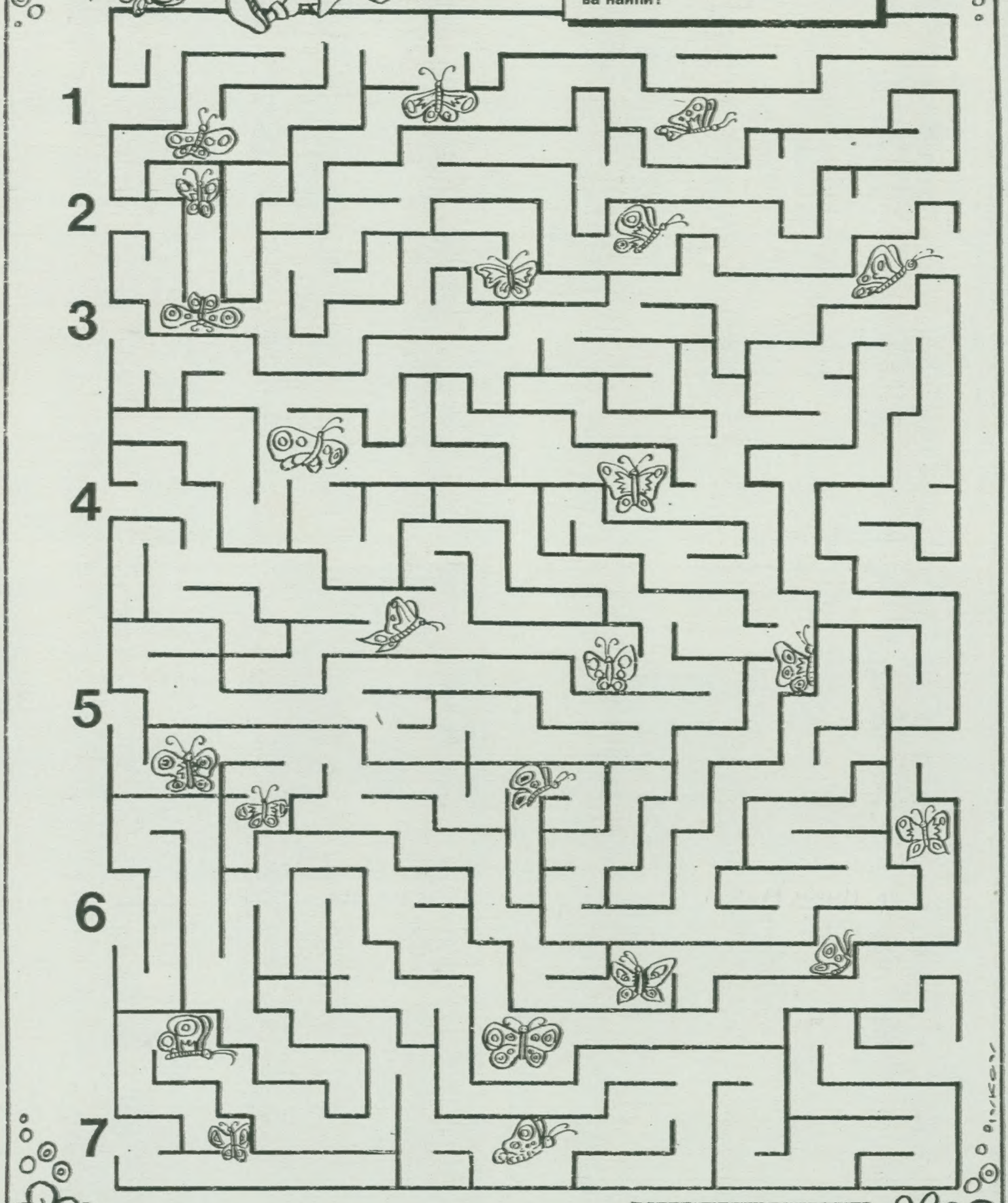

Решење на странама Мале поште

WALT DISNEY

МИКИ